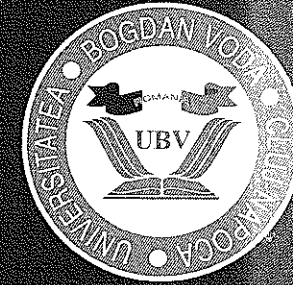

ACTA UNIVERSITATIS

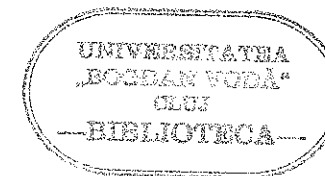
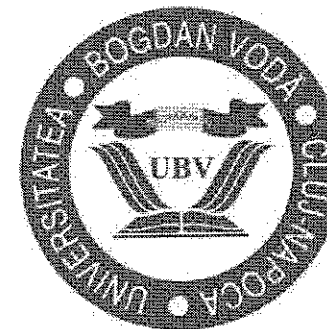
Series EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT NR.6

RISOPRINT
CLUJ-NAPOCA 2011
ISSN: 1582 - 5213

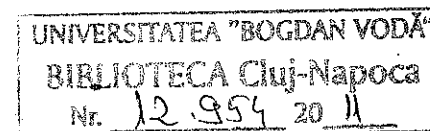
2011
CLUJ-NAPOCA / BAI A MARE

ACTA UNIVERSITATIS BOGDAN VODĂ

Series **EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT**

NR. 6

2 0 1 1

CLUJ-NAPOCA / BAIJA MARE

COMITETUL DE REDACȚIE AL REVISTEI:

Prof.dr. Mohamad JARADAT	– președintele Universității “Bogdan-Vodă” din Cluj-Napoca
Prof.dr. Dumitru PURDEA	– rectorul Universității “Bogdan-Vodă” din Cluj-Napoca
Prof.dr. Dan RACOVÎȚAN	– prorectorul Universității “Bogdan-Vodă” din Cluj-Napoca

COLECTIVUL DE REDACȚIE AL SERIEI EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

REDACTOR COORDONATOR:	Conf.dr. Eugen DUMA
REDACTOR:	Leț.dr. Gabriela MĂRIEȘ-LEȘ
MEMBRI:	Lect.dr. Maria MACRA-OȘORHEAN Lect.dr. Gheorghe SABĂU Lect.drd. Vasile JURCĂU
SECRETAR:	Lect. dr. Tudor BOGDAN

Tiparul executat la:

UNIVERSITATEA „BOGDAN-VODĂ” DIN CLUJ-NAPOCA
400560 Cluj-Napoca • Str. Grigore Alexandrescu nr. 26A • Tel: 0264- 598.787
Fax: 0264- 591.830 • E-mail: tipografie@ubv.ro

Anul

2011

ACTA

UNIVERSITATIS BOGDAN VODĂ

EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

6

400560, Cluj-Napoca ♦ Grigore Alexandrescu nr. 26A, Tel.:0264-591830

SUMAR – CONTENT – SOMMAIRE

GHEORGHE NEȚA - Reflecții la calitatea managementului academic ♦ Reflections on academic quality management ♦ Réaffectation a la qualité du management académique	1
EUGEN DUMA - Rolul și importanța tonusului muscular în prevenirea și corectarea deviațiilor vertebrale ♦ The role and importance of muscle tone in preventing and correcting deviations in vertebra ♦ Le rôle et l'importance du tonus musculaire dans la prévention et la correction des déviations vertebrales	6
MARIA-DANIELA MACRA-OȘORHEAN - Caracteristici psihologice ale managerilor sportiv ♦ Psychological characteristics of sportive managers ♦ Caractéristiques psychologiques des mangeurs sportifs	12
TUDOR BOGDAN - Incidența accidentelor pe pârtiile de schi ♦ Incidence of accidents on the ski slopes ♦ Incidence des accidents sur les pentes de ski	15
MARIUS OLTEAN - Înființarea, dezvoltarea și recunoașterea federației române de taekwon-do i.t.f. și răspunderea corporativă din cadrul acesteia ♦ Establishment, development and recognition of romanian federation of taekwon-do and the corporate liability within ♦ La création, le développement et la reconnaissance de la fédération roumaine de TAEKWON-DO I.T.F. et la responsabilité corporative dans son cadre	22
GABRIELA MĂRIEȘ LEȘ - Managementul clasei de elevi ♦ Classroom management ♦ Le management des classes d'élèves	25
VASILE DORIN JURCĂU - Cercetări personale privind integrarea prin sport a copilului instituționalizat ♦ Personal research on integration through sports of institutionalized children ♦ Recherches personnelles concernant l'intégration par de l'enfant institutionnalisé sport	30
HORAȚIU POPA - Turismul și mediul înconjurător: teza postmaterialistă (culturalist-valorică) și ipoteza bunăstării (structuralist-funcționalist) ♦ Tourism and the environment: post materialistic thesis (cultural-value) and welfare hypothesis(structuralism-functionalism) ♦ Le tourisme et l'environnement: La thèse post matérialiste (culturaliste - valeurs) et l'hypothèse du bien être (structuraliste-fonctionnaliste)	33

VASILE POP

- Perfecționarea procedeelor tehnice de aruncare cu ajutorul brațelor în judo – TE WAZA + Improving aid techniques for throwing arms in judo - TE WAZA +. La perfection des procédées techniques de lancement avec l'aide des bras en judo– TE WAZA

42

VASILE BUD

- Filozofie și goluri + Philosophy and goals + Philosophie et goals

45

REFLECȚII LA CALITATEA MANAGEMENTULUI ACADEMIC

GHEORGHE NEȚA

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: autonomie, parteneriat, proiectare transnațională, consorții multinaționale

ABSTRACT: *In the present context of superior education of our country, the strategy on medium and long term of the university has to be centered on the changes of the academic process on transnational level, establishing managerial plans and programs according to the settled mission.*

The transition from the concurrence on intern plan between universities to the transnational project of the educational offers represents a highly important objective for the competitive future of the universities that have not yet managed to touch the international reference standards.

In the reception of some realizations on international plan, this paper tries to offer some recommendations for the prosperity of the university.

Starea prelungită de căutări și depășirea crizei de identitate a învățământului românesc, este consecința unor multiple proiecte alternative lipsite de eficiență, ca rezultat a managementului defectuos din ultimele două decenii.

Învățământul superior românesc, ca de altfel întregul sistem educativ, reprezintă o parte componentă a unui experiment social aflat într-o continuă desfășurare în țara noastră, cu rezultatele pe care le suportă întreaga societate. În acest context nefericit, învățământului românesc i-a lipsit recunoașterea legitimă a experimentării propriilor opțiuni valorice, în schimbul eludării principiului depolitizării la care au aderat toate guvernele.

Statutul organizării revine astăzi în actualitate, într-o perioadă crucială care marchează reactualizarea unui nou cadru legislativ pentru stabilirea normelor de activitate în viața universitară. Ne întrebăm însă dacă noua lege prezintă garanția depășirii sistemului actual, dacă este sau nu în concordanță cu posibilitățile de redresare ce se impun după atâția ani de experiențe, dacă această lege vine sau nu în sprijinul implementării unei calități superioare a managementului academic.

La toate aceste întrebări au încercat să răspundă rectorii universităților publice și private la întâlnirea de la Iași din luna ianuarie, părerea unanimă fiind centrată asupra unor aspecte ale legii educației, care prezintă tendințe de anulare a autonomiei universitare, o recentralizare a deciziilor. Legea prevede astfel înființarea a 12 agenții ale ministerului, conține 79 de articole care prevăd ce trebuie să conțină Carta și un singur articol care menționează că ești liber să stabilești problemele conducerii universității, dar în conformitate „strictă” cu legea?! Se relevă de asemenea imixtiunea în managementul universităților particulare, măsura imediată fiind irațională, dereglând continuarea activității didactice și de cercetare. Măsurile tranzitorii într-o etapă intermediară care se impuneau, erau justificate și de faptul că Legea necesită și elaborarea a 55H.G. și 33 de reglementări la nivel instituțional! Iar inadvertențele din această lege se vor putea corecta numai prin Legi sau ordonanțe de urgență, ceea ce înseamnă timp și confuzii în activitatea managerială. Să mai amintim că viitoarea clasificare a universităților și ierarhizarea programelor de studii va urma numai când vor fi stabilite criterii și standarde concrete, prin alte acte normative.

Referindu-se la calitatea învățământului superior, la cerințele unor competențe pe plan mondial, prof. Ivan Roșca, Rector al ASE, afirma: „România va avea o universitate de top (aluzie la top 500) atunci când nivelul de trai, cultură și civilizație va fi ca în alte țări... Nivelul de învățământ reflectă, și este la nivelul de dezvoltare al societății. Dar eu cred că învățământul superior este peste nivelul societății... Pentru a face învățământ de calitate la ASE ar fi nevoie de peste 1000 de profesori!”

Analiza pertinentă a rectorilor la întâlnirea amintită se poate completa și cu unele carențe care au generat, în mare măsură, declinul performanțelor universitare, evidențiate de societatea Academică Română în articolul „Pentru o autonomie responsabilă” (Ev. Z./ oct. 2010) după care autonomia instituțiilor de

Învățământ superior public a început înainte ca acestea să fi pregătite pentru performanță. Au structuri, programe și-administrează veniturile, dar nu au mecanisme eficiente care să le asigure performanța. Goana după un număr cât mai mare de studenți cu taxă care a depășit uneori posibilitățile de școlarizare existente a scăpat de sub controlul ministerului, trecând sub cupola unei autonomii dirijate după bunul plac al senatelor.

S-a eludat astfel menirea școlii superioare de a produce calitate, absolvenți cu abilități și competențe, specialiști, experți și manageri la nivelul cerințelor pieței muncii. Astfel, se poate constata că la numărul de absolvenți, foarte mulți nu-și continuă activitatea în domeniul licenței, fapt remarcat și de un sondaj Manpower (2009) în care România este menționată în comparație cu 33 de țări.

Reflectând asupra aspectelor negative care preocupă familia universitară în etapa actuală, considerăm că prerogativele academice, în perspectiva marilor direcții ale dezvoltării învățământului superior ar trebui să cuprindă, din punct de vedere moral, standarde valorice ale corpului profesoral, implementate într-un sistem managerial care să garanteze interzicerea imixtiunilor politice în mediul universitar! Numai autonomia și libertatea academică, ca produs al culturii și civilizației, pot asuma integral responsabilitățile fiecărui cadru didactic, în conformitate cu atribuțiile și reglementările universității.

Să considerăm necesar, ca alături de cadrele didactice implicate în procesul didactic și științific, trebuie să existe cadre cu calități manageriale și manageri profesioniști care au menirea de a menține universitatea la un nivel superior de competitivitate pe plan internațional, și de a dezvolta parteneriate inter-universitare, cheia de boltă a prosperității academice. Motiv pentru care Departamentul de profil trebuie să-și asume o gamă variată de atribuții de comunicare instituțională și priorități internaționale prin care să onoreze oferta educațională a universității.

Apreciind că internaționalizarea universității este un proces ireversibil, Temple Paul precizează: „În mod ironic, poate, între instituții care s-au aflat în fruntea instituționalizării, unele universități au realizat cu greutate faptul că acum acționează ca instituții într-o piață globală, nu numai în ceea ce privește informația muncii din universități, care se diseminează rapid în jurul globului, cu o viteză care ar fi fost uluitoare cu câteva decenii în urmă.”¹

În plan superior, mobilitatea academică se manifestă și prin formarea unui consorțiu multinațional de oferte educative, sprijinite de către companii multinaționale, cu scopul de a obține prioritate în diferite medii de competență.

Asistăm astfel la un ritm crescut de transformări și reformare a sistemelor educative din lume, care prin specificul lor se raportează la „piața globală a învățământului academic.”

În măsura în care universitățile au capacitatea de a accede la parteneriate de amploare, vor fi promovate în consorții multinaționale, sau vor funcționa în plan regional și local, pe o piață mai restrânsă, cu competențe la nivelul respectiv.

În comparație cu sistemele educative occidentale și nu numai, situația noastră este total diferită. Cu excepția unor universități și specializări care au făcut trecerea de la concurența internă între universități la proiectarea transnațională a ofertelor educative, sunt încă suficiente instituții de învățământ care se află în fața unor exigențe ce urmează să le depășească.

În aceste cazuri strategia universității trebuie să urmărească:

- sincronizarea curriculară și metodologică cu sisteme educative performante, prin crearea canalelor de comunicare cu mediile universitare transnaționale;
- achiziționarea echipamentelor digitale în paralel cu înlocuirea celor analogice;
- trecerea de la standarde de evaluare după indicatori naționali la o nouă grilă, în universități cu vocație globală (internaționale/ transnaționale), universități zonale (cu oferte transfrontaliere într-o zonă limitată) și universități local-comunitare (cu linie națională a ofertei educaționale);
- formarea și cultivarea creativității și a dialogului în procesul didactic, depășindu-se astfel trăsătura conservatoare a învățământului, caracterizată prin transmiterea, reproducerea și folosirea cunoașterii existente.

¹ Temple Paul – citat de Buzărescu Ștefan, (2004), *Practica managerială în învățământul superior*, Editura R.A. Monitorul Oficial, București, pg. 241

Dacă reflectăm însă asupra calității membrilor din comunitatea academică, constatăm că este necesară o schimbare de mentalitate și comportament, de înțelegere a libertății academice, din partea unora, ceea ce împietăzesc statutul și prestigiul instituției. Motiv pentru care managerii universității, nu trebuie să tolereze unele manifestări, cum ar fi:

- atitudinea partidistă în mediul academic;
- angajarea, respectiv destituirea după criterii individuale a personalului;
- acceptarea de a preda simultan la mai multe universități;
- folosirea în interes personal sau de grup a autonomiei universitare, prin extinderea specializărilor și multiplicarea posturilor didactice;
- eludarea actelor normative și a Cartei universității, a standardelor academice și a modelelor de comportament;
- închirierea sau concesiunea spațiului de învățământ în scopul unor beneficii personale;
- instrăinarea logisticii procesului de învățământ sau a altor componente mobile sau imobile care aparțin patrimoniului structurii educaționale;
- utilizarea adreselor de e-mail și a conturilor de internet în alte interese decât cele instituționale;
- acțiuni și manifestări de concurență neloială față de universitatea unde cadrul didactic este titular².

Prezența unor asemenea manifestări în unele universități au făcut obiectul unor intervenții în mass-media ultimilor ani, ceea ce a adus prejudicii morale și de încredere în structurile academice publice și private din țară.

Ca o consecință a nivelului încă scăzut a managementului academic din unele instituții, cu implicații negative asupra calității și eficienței procesului educațional, precum și a evaluărilor făcute de experți, vom sintetiza în continuare câteva obiective și priorități majore care trebuie să fie în atenția managementului universitar³:

- **Strategia universității** să asigure îndeplinirea misiunii universității și a competitivității. Astfel, deciziile strategice stabilite de senat revin grupurilor manageriale, la toate nivelele și se urmăresc printr-o programare precisă și obiectivă pe diferite perioade, inclusiv prin analize și evaluări reale.
- **Restructurarea universității** să urmărească în mod realist implementarea în actualitate a programului managerial, ținându-se seama de evoluțiile care au loc la nivel național și internațional. Restructurarea internă a universității să se adreseze întregii comunități, în toate domeniile, în scopul eficientizării și menținerii unui nivel competitiv superior.
- **Calitatea academică** reflectată prin capacitatea profesională a cadrelor didactice, plasează universitatea în diferite nivele de competitivitate, conform misiunii asumate. Este necesar să se urmărească educarea unei culturi a calității procesului didactic, prin implementarea noilor realizări în predarea cunoștințelor, a contactului permanent prin dialog și îndrumarea studenților în carieră. Numai calitatea și valoarea individuală a cadrelor didactice poate asigura o universitate competitivă și nu o spunem noi prima dată.
- **Relațiile externe** au menirea de a prezenta universitatea într-o lumină favorabilă, promovând încrederea și respectul, implicarea în universalitatea academică. Departamentul de relații externe trebuie să promoveze potențialul cadrelor didactice, contactul cu absolvenții instituției, cu mass-media, precum și cu instituțiile statului și alte domenii. Elaborarea unui program de cooperare cu instituții superioare de învățământ, pe plan extern, pentru dezvoltarea mijloacelor de informare reciprocă și a mobilității cadrelor didactice și studenților, se impune ca o necesitate de maximă importanță în dialogul competențelor academice și a unei competiții acerbe care se profilează în viitor.
- **Problemele studențești** necesită o atenție managerială deosebită, deoarece în contextul concurenței și competitivității studenții fac ierarhizări pe linie academică și ofertele de viață ale instituțiilor. Gestionarea unor facilități și consilierea pe timpul studenției precum și sprijinul acordat absolvenților, trebuie să stea în atenția universității. Gradul de angajare a absolvenților în domeniul

² Buzărescu Ștefan, (2004), *Practica managerială în învățământul superior*, Editura Univers Enciclopedic, București, pg. 87 - 89

³ Temple Paul citat de Buzărescu Ștefan, (2004), *Practica managerială în învățământul superior*, Editura R.A. Monitorul Oficial, București, pg. 245

absolvit reflectă nivelul procesului educațional al instituției, cu implicații semnificative asupra imaginii create în societate.

- **Standarde superioare cu costuri cât mai mici**, vizează o activitate managerială eficientă, la îndemâna unor manageri profesioniști care-și asumă o maximă responsabilitate pentru existența instituției. Revizuirea costurilor raportată la bugetul universității și stabilirea unui echilibru permanent între acestea, trebuie să asigure calitatea academică care să faciliteze prosperitatea instituției. Pentru susținerea unei dezvoltări permanente, în condiții de concurență interuniversitară, managementul instituției trebuie să abordeze posibilități de asigurare a noi surse de venituri pe lângă taxele de școlarizare.

La realitățile învățământului nostru și în spiritul unor noi căutări și experimentări pentru un management academic de calitate, precum și pentru modul de înțelegere a libertății academice, considerăm ca în final să prezentăm câteva principii de funcționare, formulate de Henry Rosovsky, care se recomandă și universității noastre pentru viitor (recunoscut lider al Universității Howard din Statele Unite)⁴:

- „într-o universitate nu totul este îmbunătățit prin mărirea gradului de democrație” (sau forțarea cu orice preț, am spune noi),
- există diferențieri fundamentale între drepturile și obligațiile civice, pe de o parte și drepturile și obligațiile academice pe de altă parte (adică drepturile celor care aderă voluntar și selectiv la o instituție cum este universitatea);
- într-o universitate drepturile și responsabilitățile sunt direct proporționale cu gradul și durata implicării personale în viața instituției;
- într-o universitate cei care au cunoștințe profesionale mai multe, au dreptul de a spune mai mult;
- în universități, calitatea decizională este îmbunătățită prin prevenirea conștientă a conflictelor de interese;
- funcționalitatea universității trebuie să se axeze pe îmbunătățirea continuă a activității de predare și cercetare;
- sistemul ierarhic universitar are ca o condiție esențială sine qua non, existența unui mecanism explicit de consultare și răspundere.

Secolul XXI reprezintă începutul unui nou mileniu și începutul unei noi ere a civilizației, care necesită un nou tip de educație. Nimeni nu mai poate fi beneficiarul unei civilizații noi fără a face schimbări în organizarea universității, astfel încât universitățile să interacționeze cu mediul înconjurător tehnologic, economic, administrativ și cultural, precum și în domeniul predării și învățării în modul în care se desfășoară procesul de învățământ.

Chiar și universitățile recunoscute pe plan internațional și prin tradiție, nu mai pot face față competiției fără a trece la schimbări profunde, adaptate timpului.

În dorința de a continua dezvoltarea instituțională a universității noastre, printr-un management calitativ superior și pentru a accede la un nivel competitiv la scară internațională, se impune o reconsiderare a întregii activități, și în mod special, la măsuri urgente care privesc politica managementului resurselor umane, a relațiilor concrete de colaborare pe linie didactică și științifică cu instituții similare din țară și străinătate, a implicării în activități organizate cu instituții din mediul economic, social, cultural, pentru a avea o imagine benefică în societate. Să ne pregătim astfel pentru a întâmpina cu o nouă calitate educațională anul universitar următor, care va consemna două decenii de activitate rodnică a Universității „Bogdan Vodă”.

BIBLIOGRAFIE:

1. Buzărescu, Ștefan, (2004), *Practica managerială în învățământul superior*, Editura R.A., Monitorul Oficial, București
2. Temple, Paul, (1995), *Modernizarea conceptului de administrație universitară*, a II-a Conferință Națională a Asociației Managerilor Universitari, 4-5 mai, Sibiu
3. Rosovsky, Henry, (1991), *The University – An Owner's Manual*, New York, London: Norton
4. Allen, John (1995), *Managementul resurselor umane în universități*, a II-a Conferință Națională a Asociației Managerilor Universitari, 4-5 mai, Sibiu
5. CEDEFOP (1990), *Perspectivile formării profesionale în comunitatea Europeană*, Biroul de publicații oficiale ale Comunității Europene, Luxemburg

⁴ Buletin Informativ, Managementul calității în învățământul superior, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș”, Arad, 2000, pg. 109

ROLUL ȘI IMPORTANȚA TONUSULUI MUSCULAR ÎN PREVENIREA ȘI CORECTAREA DEVIĂȚILOR VERTEBRALE

EUGEN DUMA

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: aparat locomotor, placa motorie, tonus muscular, deviație vertebrală, contracție musculară izometrică și izotonică.

ABSTRACT: In this paper the author aims to reveal both the role and importance of muscular strength in preventing the deviations from normal of spinal curves, as well as its role and importance in the Kinetological treatment of these deviations.

After a brief presentation of passive and active components of the locomotor system and their role in determining the length, volume, shape and proportions of various body parts and body as a whole, the author is reviewing the definition of muscle tone, physiological and pathological variations of its values, the factors that influence it, and its importance in maintaining a proper body alignment and especially the spine alignment.

The author is then exposing the principles of Kinetological treatment in vertebral deviations, the place of this therapy within the complex treatment of spinal deviations and the role of the entourage of the young deficient (family, pediatrician, physical education teacher) in preventing and combating the said deviations.

1. Prezentarea problemei

Organismul omului este constituit din corpul propriu-zis, organele interne (splanchnene), analizatori, sistemul nervos și sistemul endocrin.

Corpul propriu zis (soma) este reprezentat de aparatul locomotor care, la rândul său, este format din componente pasive (oase și articulații) și active (mușchii în colaborare directă și indisolubilă cu sistemul nervos) (Duma 2004).

Oasele au rol de susținere a corpului, conferindu-i lungimea, volumul și forma generală, realizând și pârghiile biologice.

Articulațiile angrenează între ele segmentele osoase și le dau posibilitatea de mișcare.

Mușchii, singurul element activ, mențin prin contracții izometrice diferitele segmente corporale sau corpul în întregime în variate poziții, sau realizează mișcările acestora prin contracții izotonice (Duma 2010 și 2007). Mușchii însă nu se pot contracta decât numai dacă sunt inervați, contracția fiind promovată (declanșată) și întreținută de impulsul nervos, care se transmite de la nerv la mușchi prin intermediul plăcii motorii (sinapsa neuro musculară) (Duma 2010, Așgian 1981, Eccles 1964).

Transmiterea impulsului nervos prin placa motorie se face prin intermediul unui mediator chimic (de obicei acetil-colina), care produce depolarizarea membranei postsinaptice, cu generarea unui potențial de placă motorie. Dacă acest potențial depășește 20 mV se va putea propaga prin fibra musculară, transformându-se în potențial de acțiune, care va iniția contracția mușchiului. Dacă însă potențialul de placă motorie nu depășește valoarea prag de 20 mV, contracția nu se va produce, ea supunându-se legii „totul sau nimic”, dar va dezvolta în interiorul mușchiului o tensiune care va menține în mușchi o stare de semicontrație manifestată clinic prin tonusul muscular (Duma 1995, Așgian 1981) (fig. 1. și fig. 2). Deci, în lipsa nervului mușchiul rămâne paralizat, neputându-și îndeplini funcția specifică, cea stato-kinetică, însoțită de tulburări ale staticii și dinamicii corporale.

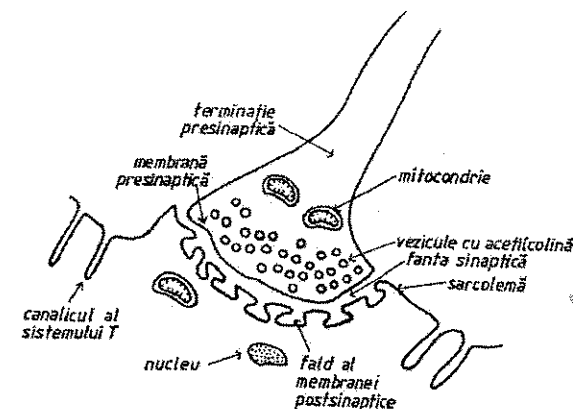

Fig. 1. Placa motorie (sinapsa neuro-musculară)

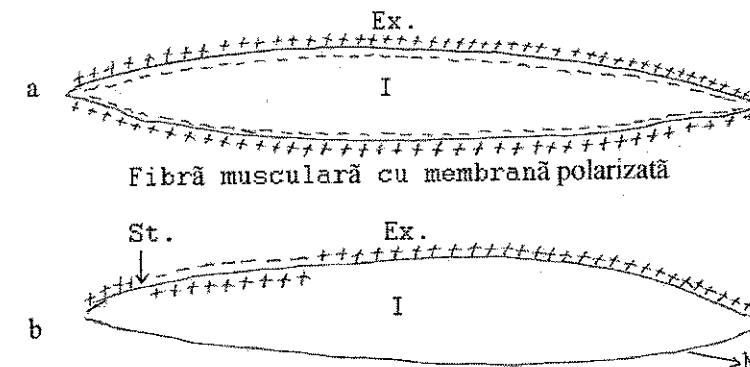

Fig. 2. Potențialul de acțiune și conducerea excitației
a. Fibră musculară polarizată;
b. Fibră depolarizată și progresia potențialului de acțiune;
Ex. – exteriorul celulei;
I – interiorul celulei;
M – membrana fibrei musculare

2. Scopul lucrării

Luând în considerație ideile înserate mai sus ne-am propus ca în prezenta lucrare să identificăm rolul tonusului muscular în prevenirea și combaterea deviațiilor de la normal a aliniamentului coloanei vertebrale, a factorilor care influențează valorile tonusului muscular și a principiilor care trebuie să genereze modul de aplicare a kinetoterapei în deviațiile amintite.

3. Ipoteza de lucru

Pentru elaborarea lucrării ne-am bazat pe următoarele mijloace și metode de lucru:
- un studiu amănunțit al bibliografiei în domeniu;

- explorarea tonusului muscular prin metoda palpatorie și prin folosirea tonometrului Zander; măsurarea valorilor tonusului s-a făcut în paralel atât pentru musculatura din concavitatea curburilor coloanei vertebrale, cât și a celei din convexitatea acestora;

- măsurătorile s-au realizat în condiții de repaus și relaxare musculară, în ortostatism, sedestatism și clinostatism ventral și/sau dorsal după necesități;

- tipul de exerciții fizice corective și metodologia de aplicare a lor (izometrice, izotonice, înăuntrul sau înafara segmentului de contracție, concentrice sau excentrice) s-a făcut în funcție de valorile tonusului muscular și de starea musculaturii din momentul respectiv (alungită sau scurtată).

4. Efectele acțiunii forțelor gravitaționale asupra curburilor fiziologice și patologice ale coloanei vertebrale

Omul fiindă bipedă, care își petrece o mare parte din timp în ortostatism, este supus în permanență acțiunii forțelor gravitaționale statice și dinamice în cursul activităților sale mai ales în ortostatism, dar și în alte poziții: de atârnat, sedestatism și chiar în clinostatism, forțe care constituie factori destabilizatori, în marea majoritate a cazurilor, pentru ținuta corectă a corpului, cu deosebire asupra celei a coloanei vertebrale, exercitând acțiuni de accentuare a curburilor, idiferent de ce natură ar fi ele. Cu cât unghiul curburii și gradul său de gravitate sunt mai mari, și cu cât organismul deficientului este mai tânăr și, mai ales în perioadele de creștere accentuată (prima copilărie și pubertatea), cu atât efectele negative vor fi mai mari (Duma 1997, Antonescu 1993).

Forțele amintite vor produce presiuni mărite asupra corpurilor vertebrale înspre partea concavității curburii, cu modificări structurale (osteoporoză, tasări dând vertebrelor aspect trapezoid sau cuneiform) care măresc progresiv gradul de gravitate al deviației (Topoliceanu ș.a. 2007, Duma 1995, Antonescu ș.a. 1993).

Împotriva factorilor destabilizatori ai echilibrului coloanei vertebrale va lupta musculatura scheletică din șanțurile costo-vertebrale (mușchii posturali) extensoare a coloanei, musculatura flexoare a capului și gâtului (mușchii prevertebrați cervicali) și musculatura flexoare a bazinului pe abdomen (în principal mușchii dreپți abdominali și mușchii fesieri mari) prin contracții izometrice și prin tonusul muscular (Duma 2007, Topoliceanu ș.a. 2007, Ionescu 1968).

5. Tonusul muscular

5.1. Definiție. Denumirea de tonus muscular definește aceea stare de tensiune interioară minoră, de minimă contracție statică pe care și-o păstrează orice mușchi cu inervația intactă chiar și în condiții de relaxare totală, inclusiv în timpul somnului.

Tonusul muscular se produce printr-un mecanism reflex medular datorită potențialului subliminal (sub prag) de la nivelul plăcii motorii, un rol important dăruind în acest sens și cerebelul, fapt dovedit experimental prin extirparea acestuia (Duma 2010).

5.2. Rolul tonusului muscular. Tonusul muscular este o funcție neuromusculară cu multiple roluri în organism: menține plastica (relieful) corpului, contribuie la asigurarea stabilității articulare, asigură procesele biochimice tisulare în condițiile metabolismului bazal, influențează deverul circulației sanguine periferice și contribuie la asigurarea ținutei corecte a corpului, mai ales a coloanei vertebrale.

Acest ultim aspect, cel privind implicarea în asigurarea ținutei corecte a corpului pare a fi cel mai important rol al tonusului muscular. Se știe că pentru menținerea coloanei vertebrale în poziție corectă valoarea tonusului musculaturii paravertebrale, reprezintă un factor decisiv. Această musculatură se opune tendinței continue de cădere a trunchiului în față și în lateral motiv pentru care mai este denumită și musculatură posturală sau antigravitațională. De aceea copiii adinamici, inactivi fizic, cu hipotonie musculară au frecvente deviații de la normal ale coloanei vertebrale (Ionescu 1968, Fozza 2002).

5.3. Factorii de care depinde tonusul muscular

a. Factori fiziologici

Valoarea tonusului muscular este influențată în condiții fiziologice de următorii factori:

- nivelul excitabilității neuromusculare intervine indubitabil în determinarea valorii tonusului muscular, faptul fiind susținut de scăderea lui în timpul somnului;
- vârsta, tonusul muscular fiind mai scăzut la copii decât la adulți;
- sexul, influențează și el valorile tonusului muscular, femeile având un tonus muscular mai scăzut decât bărbații; la fel se întâmplă și în timpul menstruației, după nașteri și în timpul lactației; în schimb, în perioada prepubertară și premenstruală este mai crescut;

- caracterul profesiei își pune amprenta asupra tonusului muscular, la persoanele cu activitate fizică valorile tonusului fiind mai ridicate;

- activitatea de educație fizică și sport favorizează valoarea tonusului; la femeile sportive variațiile valorii tonusului sunt mai mici în raport cu tonusul musculaturii bărbaților; în funcție de caracteristicile sportului, tonusul este mai ridicat la grupele musculare solicitate de sport față de cele nesolicitate, atât la bărbați cât și la femei (ex. tenis de câmp);

De obicei hipertrofia musculară fiziologică este acompaniată de hipertonie și invers.

b. Factori patologici

Modificări patologice ale tonusului muscular se pot produce fie în sensul diminuării lui (hipotonii), fie în sensul accentuării (hipertonii).

Hipotonii pot apare în:

- paralizii flasce (de neuron motor periferic): ex. poliomielită;

- diverse tulburări psihice: oligofrenii etc.;

- variate miopatii (distrofia musculară progresivă).

Hipertonii (spasticitate) se întâlnesc în:

- paralizii spastice (tulburări ale neuronului motor central) cu predominanță excitației, ex. boala lui

Litle;

- miopatii acute, ca de exemplu în discopatii.

Toate deviațiile vertebrale provocate de tulburările patologice ale tonusului muscular sunt greu de stăpânit, multe din ele neavând remediu.

6. Tipuri de deviații vertebrale în raport cu specificul tulburărilor de tonus muscular

Tulburările de tonus muscular, mai ales cele patologice, pot fi simetrice sau asimetrice. Cele simetrice provoacă deviații vertebrale în plan sagital, iar cele asimetrice, în plan frontal (Nica 2008, Souchart 1988, Antonescu ș.a. 1993).

În consecință, deviațiile vertebrale produse de tulburările tonusului muscular pot adopta următoarele tipuri:

6.1. deviații în plan sagital, care, la rândul lor, sunt de 2 feluri (fig. 3):

a. **cifoze**, a căror convexitate este orientată posterior;

b. **lordoze**, care au convexitatea orientată anterior;

c. **cifolordoze**, care sunt deviații combinate, cu două curbură: una fiind cifoasă, alta lordoasă;

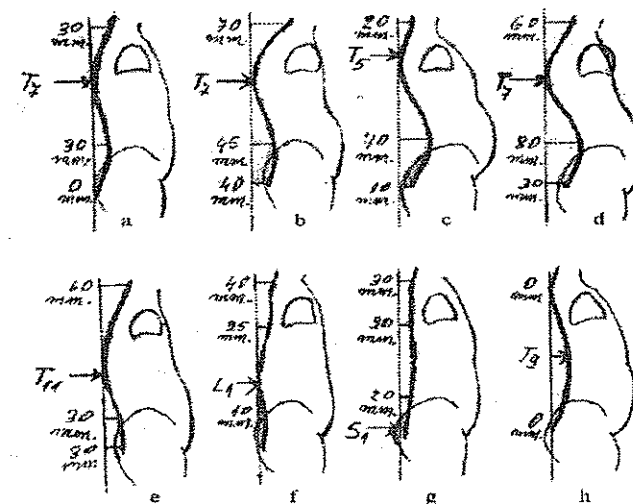

Fig. 3. Deviațiile coloanei vertebrale în plan sagital (după Antonescu și colab.)

a – spate normal; b – cifoză dorsală; c – lordoză lombară lungă; d – cifo-lordoză; e – cifoză totală; f – cifoză lombară cu inversiunea curburilor sagitate; g – spate plan; h – lordoză totală.

6.2. *deviații în plan frontal* (fig. 4), desemnate prin denumirea de scolioze; după orientarea convexității, scoliozele pot fi:

- a. *scolioze drepte* – cu convexitatea orientată spre dreapta;
- b. *scolioze stânga* – cu convexitatea orientată spre stânga;

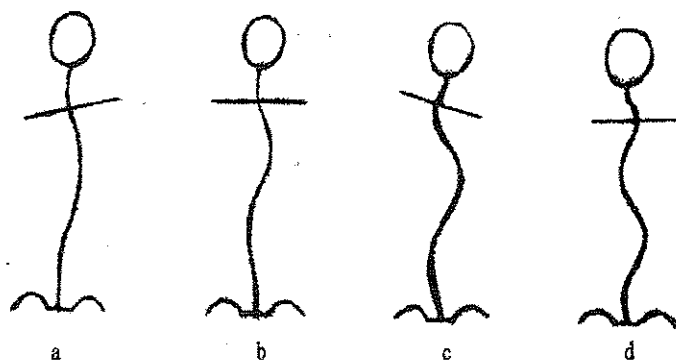

Fig. 4. Deviațiile coloanei vertebrale în plan frontal

a - deviație cu o singură curbă dextroconvexă; b - deviație cu două curburi: superioară dextroconvexă, inferioară sinistroconvexă; c - deviație cu 3 curburi: în mijloc dextroconvexă, superioară și inferioară sinistroconvexe; d - deviație cu 4 curburi: două mijlocii mai lungi, câte una superioară și inferioară scurte.

6.3. *deviații în plan frontal și sagital* – sunt deviații complexe, de gravitate ridicată, purtând numele de cifoscolioze, o combinație între cifoze și scolioze (fig. 5).

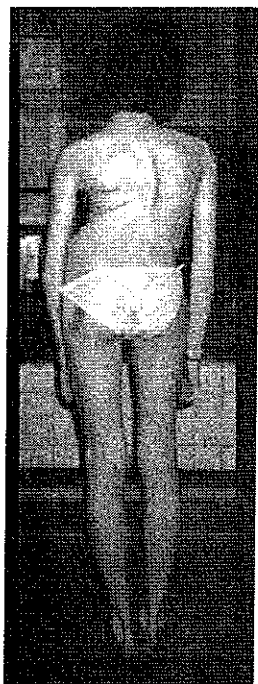

Fig. 5. Deviație în plan frontal și sagital – cifoscolioză

De menționat că dacă modificările de tonus muscular determină deviații vertebrale, același fenomen se produce și invers, respectiv deviațiile de altă cauză decât cele legate de tonus determină și ele, în timp variabil, modificări ale tonusului. Majoritatea covârșitoare a specialiștilor afirmă că musculatura din concavitatea deviațiilor vertebrale este hipertonică, iar cea din convexitate, hipotonică, efilată și cu forță diminuată (Antonescu 2008, Nica 2008, Souhard 1988). Există însă și autori care afirmă că musculatura din convexitate are tonusul crescut (Denischi 1979).

Explorările noastre, efectuate tuturor cazurilor de scolioze pe care le-am avut în tratament kinetologic într-o perioadă de 15 ani ne-au confirmat că în marea lor majoritate, musculatura din convexitate era hipotonică, întinsă, efilată și slab dezvoltată, situată sub valori de 50 U.Z. În concavitate, atingea valori între 55-60 U. În consecință, un principal obiectiv pe care ni l-am propus în terapia kinetologică a deviațiilor vertebrale a fost tonifierea în regim de scurtare a musculaturii din convexitatea curburilor deviațiilor vertebrale.

7. Indicațiile terapeutice ale deviațiilor vertebrale

Orientându-ne după forma, localizarea, gravitatea și valorile tonusului muscular, indicațiile terapiei kinetologice s-au făcut în concordanță cu următoarele principii:

- a. tonifierea în regim de scurtare prin exerciții concentrice a musculaturii din convexitatea deviației și, după posibilități, în interiorul segmentului de contracție;
- b. tonifierea musculaturii din concavitate în regim de scurtare, prin exerciții excentrice și în afara segmentului de contracție;
- c. exerciții pentru ameliorarea mobilității vertebrale în cazurile în care aceasta era scăzută;
- d. ameliorarea funcțiilor mari, vitale prin exerciții adecvate, mai ales prin gimnastică respiratorie.

8. Concluzii

Aserțiunile inserate pe întregul parcurs al lucrării ne permit să tragem următoarele concluzii:

- a. tonusul muscular este o funcție neuro-motorie și se produce printr-un mecanism reflex medular datorită potențialului subliminal de la nivelul plăcii motorii;
- b. tonusul muscular are multe roluri în organism, cel mai important fiind asigurarea menținerii unei atitudini corporale corecte;
- c. valoarea tonusului muscular este determinată de factori fiziologici și patologici;
- d. indicațiile terapiei kinetologice trebuie să țină seama de valorile tonusului muscular;
- e. obiectivele majore ale terapiei kinetologice în deviațiile vertebrale sunt: tonifierea în regim de scurtare a musculaturii din convexitatea curburii, tonifierea în regim de alungire a musculaturii din concavitatea curburii și ameliorarea respirației și circulației.

BIBLIOGRAFIE:

1. Antonescu, D.M. – (2008) *Patologia aparatului locomotor*, vol. I, cap. II.1.3, II.1.4, II.16 și vol. II, cap. V.9, Ed. Medicală, București.
2. Antonescu, D., Obrașcu, C., Oveza, A. – (1993) *Corectarea coloanei vertebrale*, Ed. Medicală, București.
3. Așgian, B. – (1981) *Anatomofiziologia musculaturii scheletice*, în „Electromiografie clinică” (red. I. Stamatoiu, B. Așgian, C. Vasilescu), Ed. Medicală, București.
4. Denischi, A. – (1988) Ortopedia. În: „Tratat de patologie chirurgicală” (redactor Proca E.), vol. 3, cap. IV, „Coloana vertebrală”, p. 880-949, Ed. Medicală, București.
5. Duma, E. – (2010) *Anatomia funcțională a celulei, țesuturilor, sistemului nervos și a analizatorilor*, cap. 3.2, 3.3 și 3.4, Ed. Dacia, Cluj-Napoca.
6. Duma, E. – (2007) *Aparatul locomotor al omului*, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca.
7. Duma, E. – (2004) *Anatomia funcțională a aparatului locomotor, partea I: Aspecte generale, osteologia, artrologia*, cap. 10.13 și 11.7, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca.
8. Duma, E. – (1997) *Deficiențele de dezvoltare fizică*, cap. I, II, III și IV.3, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca.
9. Duma, E. – (1995) *Contribuții la studiul comportării axului hipotalamo-hipofizo-tiroidian și a hormonilor de stres la sportivi – teză de doctorat*, pag. 11-34, Biblioteca Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, București.
10. Eccles, C.L. – (1964) *The Physiology of Synapses*. Springer Verlag, Berlin-Göttingen-Heidelberg.
11. Fozza, C.A. – (2002) *Îndrumar pentru corectarea deficiențelor fizice*. Ed. Fundației România de Măine, București.
12. Ionescu, A. – (1968) *Creșterea normală și dezvoltarea armonioasă a corpului*. Ed. CNEFS, București.
13. Nica, A.S. – (2008) *Recuperarea coloanei vertebrale*. În „Patologia aparatului locomotor” (red. Dinu M. Antonescu), cap. V.11, Ed. Medicală, București.
14. Souhard, Ph.E. – (1988) *Rieducatione posturale globale*. În *Quaderni Associazione Italiana della Riabilitazione*, anno XI, 1-2, luglio, 23-24.
15. Topoliceanu, F., Hăulică, I., Apostol, I. – (2007) *Fiziologia aparatului locomotor*. În „Fiziologie umană”, ediția a III-a, cap. 18, Ed. Medicală, București.

CARACTERISTICI PSIHOLOGICE ALE MANAGERILOR SPORTIVI

MARIA DANIELA MACRA OȘORHEAN

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: caracteristici psihologice, management sportiv, lider.

ABSTRACT: Success in any business depends often on the threshold, the quality manager of moral behavior and profile, competence, ability, authority and responsibility. As a professional social psychological profile, a leader in sports should have the following features: extensive knowledge in sports as specific process management, intelligence, courage, spirit, active, enterprising, innovative, spirit of cooperation and mutual assistance.

Problemele managementului sportiv sunt relativ recente dar se bucură de o atenție sporită pe plan internațional. Dovadă stau revistele de specialitate de prestigiu recent apărute în peisajul publicistic internațional cum sunt: The Journal of Sport Management, Sport Management Review, European Sport Management Quarterly.

Cât privește aptitudinile și trăsăturile psihologice, acestea sunt fără îndoială necesare, dar nu și suficiente pentru a exercita cu succes acte de conducere. Este cazul să menționăm mai întâi unele însușiri de personalitate, cum ar fi: energia, dinamismul, tendința spre activitate, spiritul de inițiativă.

Înclinația spre muncă, spre activitate se asociază statistic cu forța psihică, rezistența la solicitări, implicarea în activități de durată, perseverență, rezistența la frustrare. /Guilford P. 1976/ desprinde un prim factor G – numit „activitate generală” – într-un ansamblu de însușiri de personalitate detectate prin chestionarul care-i poartă numele (Guilford – Zimmerman Temperament Survey – Chestionarul de Temperament Guilford - Zimmerman). Cei doi poli opuși sunt redați mai jos:

Tabelul nr. I
Caracteristici pozitive și negative ale conducătorilor

G+	G-
Alură rapidă în activitate	Alură lentă și chibzuită
Energie, vitalitate	Fatigabilitate
Este permanent în mișcare	Se oprește pentru a se odihni
Îi place viteza	Îi place un tempo lent
Precipitat	Nu se grăbește
Vivacitate în acțiune	Încetineală în acțiune
Entuziasm, elan	

/Sursa: preluat după Guilford P., Temperament Survey Handbook, San Diego, Edits, 1976/

Se înțelege că reușita activității de conducere se asociază statistic cu trăsături enumerate sub G+ (activitate generală pozitivă). Există totuși anumite însușiri dezirabile și în rubrica G- (activitate generală negativă). Deciziile nu sunt pur și simplu dihotomice.

În condițiile actuale, când activitățile au devenit atât de complexe și volumul de sarcini atât de mare, cerințele față de inteligența generală și competența conducătorului apar evident sporite. Rapiditatea perceptivă și în luarea deciziilor, siguranța raționamentului, flexibilitatea gândirii, ușurința în învățare sunt calități ce presupun o cotă de inteligență, care nu poate inferioară unui prag situat deasupra mediei. Cercetările întreprinse sunt de acord în a indica o corelație directă și semnificativă între inteligență și conducere pentru situații și sarcini care cer aptitudini intelectuale.

Numeroase cercetări coincid asupra unei corelații sau asocieri certe între funcțiile de conducere și sensibilitatea la relațiile interpersonale. /Mann R. 1959/ constată că în 15 (din 16) cercetări analizate, liderii posedă o sensibilitate interpersonală semnificativ mai mare. Se apreciază în genere că liderii realizează o

percepție mai exactă a relațiilor interumane din grup, sesizând destul de corect opinia colectivului. Aproximativ 20% din variația cotelor obținute în conducere sunt atribuite acestor aptitudini empatice. Altfel spus, în configurația însușirilor care asigură reușita unei activități de conducere, ponderea capacității de sesizare corectă a relațiilor și opiniilor din colectiv este de cca. 20%. Liderul exprimă și concentrează dorințele confuze ale grupului, cristalizează sentimentele și aspirațiile vagi ale membrilor. Sesizând tendințele și aspirațiile nemărturisite ale grupului, conducătorul reușește să le traducă în proiecte de acțiune. Această aptitudine facilitează colaborarea cu subalternii, încurajarea și stimularea lor, sesizarea la timp a unor tendințe pozitive sau negative în colectiv.

Se pune întrebarea dacă liderii dobândesc status-ul lor în grup grație acestei capacități empatice sau invers, evaluarea opiniilor și atitudinilor grupului devine mai exactă datorită poziției lor de conducere care le permite să fie mai bine informați. Probabil este și una și alta.

În sfârșit, în cadrul unor cercetări a fost examinată relația dintre sarcinile de conducere și asemenea însușiri personale ca încrederea în sine, ascendența sau tendința de dominare, gradul de auto-control și extraversiunea.

Cât privește încrederea în sine, majoritatea datelor vorbesc în favoarea unor corelații directe, chiar marcante între funcțiile de conducere și încrederea în forțele proprii, precum și în reușita grupului ($r = 0,60$). Se menționează apoi că tendința de afirmare, ca și ascendența sunt calități dovedite de liderii cu rezultate bune. Între asertivitate și reușita conducerii valorile r sunt de ordinul 0,47. În sinteza făcută de /Mann R., 1959/, 72% din valorile r (coeficientul de corelație lineară Pearson) erau semnificative. În studiile făcute asupra grupurilor de copii și tineri s-au găsit mai frecvent în roluri de conducere persoane caracterizate prin tendințe de afirmare și dominare. Corelațiile calculate între cele două variabile – ascendența și funcția de conducere – sunt în majoritatea lor pozitive ($r = 0,46$), având o mediană estimată de +0,20. Există însă și cercetări care au găsit în aceeași problemă corelații nesemnificative.

Studii mai recente /Baron R. și Byrne D., 1991/ pun accent pe gradul de auto-control (self-monitoring). Concret este vorba de percepția corectă a reacției oamenilor, a direcției opțiunilor acestora și de capacitatea de a-și modifica sau ajusta propria conduită în situații diferite, fiind stăpân pe impresia lăsată altora. A te înscrie în cerințele situației presupune adesea culegerea prealabilă de informații despre persoanele de contact, ca și despre împrejurări și de a face dovada sensibilității, ceea ce înlesnește comportamentul eficient în condiții diferite.

În ceea ce privește alternativa extravertit-introvertit o treime din studiile făcute atestă o corelație directă semnificativă între extraversiune și funcțiile de conducere mai ales în rândul tinerilor. Goodenough a găsit $r = 0,59$ pentru extraversiune și 0,33 pentru simțul umorului în studiile de corelație cu aptitudinea de conducere. Este de așteptat ca o persoană sociabilă și deschisă să fie frecvent preferată într-un post de conducere decât o persoană introspectivă și introvertită. Extravertiții sunt mai activi, expansivi, stabilesc ușor relații, își asumă îndatoriri sociale. Evident, este vorba de o extraversiune moderată, altfel există riscul alunecării spre familiarism ieftin. Introvertiții, în schimb, sunt mai reținuți, stângaci în relații sociale, mai greoi în schimbarea stereotipurilor de lucru. În activități de birou și îndeosebi în cele de control sunt însă deplin indicați. Majoritatea cercetărilor s-au făcut însă cu grupuri de tineri și copii, date concludente asupra colectivelor de adulți nu există în prezent.

În cadrul unuia din primele studii de meta-analiză a relației dintre profilul psihologic și performanța profesională a conducătorilor s-au găsit următoarele calități psihologice ale unui lider performant /Stogdill, 1948/.

• Inteligent • Perspicace • Vigilent • Responsabil	• Întreprinzător • Perseverent • Încercător în forțele proprii • Sociabil
---	--

Figura nr. 1 – Calitățile psihologice ale unui lider performant

(Sursa: preluat după Stogdill Ralph M., (1948), Personal factors associated with leadership: Survey of literature, The Journal of Psychology, 25: 35-71)

Cercetări mai recente au degajat un număr considerabil sporit de trăsături psihologice, morale și intelectuale specifice unui manager performant:

• Onestitatea • Spiritul de prevedere • Competența • Inspirația • Inteligența • Corectitudinea • Toleranța • Disponibilitatea de a ajuta semenii • Franchețea • Demn de încredere • Cooperant	• Hotărât • Plin de imaginație • Inventivitatea • Ambiția • Curajul • Grijiuliu • Maturitatea • Loialitatea • Auto-controlul • Independența
---	--

Figura nr. 2 - Calități ale unui lider performant

(Sursa: preluat după James Kouzes and Barry Posner, (2002), The Leadership Challenge, San Francisco, Jossey-Bass)

Studii actuale au subliniat și existența unor trăsături psihice negative ce pot fi întâlnite la manageri. Dintre acestea se pot menționa următoarele caracteristici ale unui lider ineficient /Hogan & Hogan, 2001/

• Nervos • Certăreț • Circumspect • Detașat • Lent • Arogant	• Răutăcios • Pitoresc • Fantezist • Zelos • Ascultător/supus
---	---

Figura nr. 3 - Caracteristici ale unui lider ineficient

(Sursa: preluat după Hogan Robert, and Joyce Hogan, (2001), Assessing Leadership: A View from the Dark Side, International Journal of Selection and Assessment, 9(1-2):40-51)

Rezumând cele spuse trebuie să observăm că o funcție de conducere presupune o anumită combinație de însușiri și aptitudini: energie și capacitate de muncă, percepția rapidă și exactă a datelor, inteligență, competență profesională, fluentă verbală, sesizarea exactă a relațiilor interpersonale, controlul sub aspect afectiv și situațional ș.a. În absența acestui grupaj de trăsături o persoană nu devine conducător eficient; în schimb, prezența lor la un individ nu-l face neapărat conducător. De altfel, nu este imperios necesară întreaga listă de însușiri. Depinde de contextul social, de situație și de alți factori pentru ca o persoană care posedă însușirile amintite mai sus să fie împinsă în prim plan, să primească sarcini de conducere /Radu, I., 1994/.

BIBLIOGRAFIE:

- 1) Baron R., Byrne D. (1991), Social Psychology, 6th Ed., Boston
- 2) Guilford J.S., Zimmerman W.S., Guilford J.P. (1976), The Guilford – Zimmerman temperament Survey Handbook, San Diego, Edits
- 3) Hogan R., and Hogan J. (2001), Assessing Leadership: A View from the Dark Side, International Journal of Selection and Assessment, 9(1-2) : 40-51
- 4) Kouzes J. and Barry Posner (2002), The Leadership Challenge, San Francisco, Jossey-Bass
- 5) Mann R.D. (1959), A review of the relationship between personality and performance in small groups, Psychological Bulletin, 56: 241-270
- 6) Radu I., Iluș P., Matei L. (1994), Psihologie socială, Editura Exe, Cluj Napoca
- 7) Stogdill R.M. (1948), Personal factors associated with leadership: Survey of literature, The Journal of Psychology, 25: 35-71

INCIDENȚA ACCIDENTELOR PE PÂRTHILE DE SCHI

TUDOR BOGDAN

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: *ski alpin, accidente, viraj tăiat*

ABSTRACT: *One of the most actual innovations in alpine skiing is the shaped ski. With that gear the skier performs carve turn, without drifting or other braking movement. In this conditions the skiers body exert lots of forces on the skis, which react with the same amount of forces, but in opposite directions. All this facts can endanger the skier health, and to produce injury at different level, of the body.*

1. INTRODUCERE

În lucrarea „Șocul viitorului”, Alvin Tofler evidențiază, acum 40 de ani, trecerea de la o societate a „gulerelor albastre”, a muncitorilor, spre o societate a „gulerelor albe”, a IT-ului, a unei societăți informatizate, înalt tehnologizate. Astfel, autorul făcea referiri la modificările fundamentale ale societății, privind locul și rolul omului într-o societate în care este tot mai mult înlocuit cu mașinăriile, sau în care individul este fundamental influențat de tehnologie. Toate acestea sunt realizate pe fondul unei depărțări a omului de natură, de semenii lui, și chiar de el însuși. Fenomenul sportiv, ca parte integrantă a societății actuale, respectă tendința globală, evoluând în direcții noi, interdisciplinare, fiind un important produs în contextul consumului actual. Astfel dezvoltarea sportului a urmat cursul dictat de piață și de noile valori promovate de aceasta, valori care pierd din „uman-ul”, naturalul din conținut, în detrimentul aspectelor artificiale prefabricate.

Schiul, alături de disciplinele sportive practicate în mediu natural, prin specificul său, apropie omul de natură, cu riscul alterării echilibrului natural. În zilele noastre dezvoltarea schiului înseamnă turism, industria echipamentului, a transportului pe cablu ș.a., toate aceste aspecte reprezentând intervenții ale omului asupra mediului natural. Forma supremă de practicare a schiului, schiul de competiție, are la bază eforturile dezvoltării sociale în toate direcțiile menționate mai sus. Scopul acestui demers este performanța sportivă, care actualmente a depășit ca importanță și valoare performanța umană. Cu ajutorul tehnologiei, a științelor exacte, a științelor medicale limitele ființei umane sunt împinse mult peste potențialul său. Se vorbește mereu de maximizare a performanțelor umane, de eficientizare, în contextul în care omul a devenit doar o piesă a angrenajului social.

2. CARACTERISTICILE SCHIULUI „CARVE”

La sfârșitul anilor '80, producătorii de schiuri înregistrau venituri din ce în ce mai mici. Interesul pentru schi era din ce în ce mai scăzut, context în care deși interesul părea să fie mai mare pentru snowboard, venitul nu era satisfăcător. În aceste condiții a apărut schiul care a revoluționat întregul fenomen al practicării sporturilor de iarnă, este vorba de schiul parabolic, sau schiul în formă de clepsidră. Astfel în anul 1993 Elan lansează modelul SCX, care în anii următori revoluționează tehnica schiului, și ridică plăcere de a schia la noi cote. Vorbim de o nouă formă a schiului – schiul „carve”, formă care va promova un viraj la viteză mai mare (vezi fig.1.).

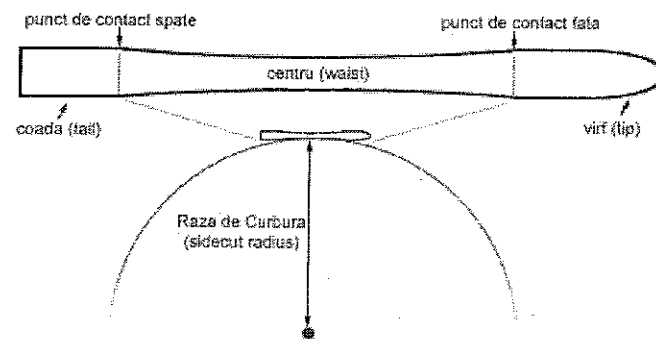

Figura 1 - Forma schiului "carve"

Geometria noului schiul „carve” este una asemănătoare cu cea a schiului clasic, doar că formele sunt mult mai pronunțate, având spatula (vârful) și talonul (coada) mai late, iar mijlocul schiului mai îngust. În aceste condiții profilul schiului va descrie un arc de cerc, pe care va aluneca schiul în timpul virajului. Drept urmare principala acțiune declanșatoare a ocolirilor este așezarea și conducerea schiurilor pe canturi.

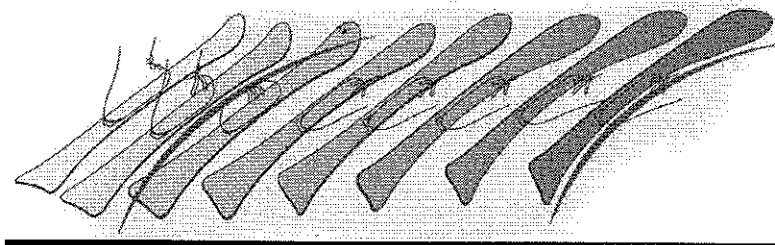

Figura 2 - Așezarea schiului pe cant-ul interior ocolirii

Virajul tăiat, efectuat cu schiurile „carve”, se realizează pe canturile din interiorul virajului, și în lungul acestora. Așadar virajul tăiat nu presupune efectuarea derapajului, sau al altui procedeu de frânare, fiind un viraj în urma căruia schiorul va acumula o viteză mai mare decât la intrarea în viraj. În aceste condiții, la o viteză mai mare de alunecare, forțele pe care le exercită corpul schiorului asupra schiurilor sunt mai mari, poziția corpului este mai joasă, iar musculatura, în special a membrilor inferioare, mai încordată.

Alături de forma schiului, o influență determinantă asupra prestației schiorului o are legătura, ca fiind principalul liant între schior și schiu. Astfel, dacă schiul „carve” presupune realizarea unei înclinări accentuate pe canturi, legătura a trebuit să sufere modificări pentru a favoriza mișcarea bocancului. În acest mod a apărut placa de înălțare, care are rolul de a ridica carcasa bocancului de la suprafața zăpezii, în momentul virajului, evitând pierderea prizei pe canturi, riscând dezechilibrarea și accidentarea.

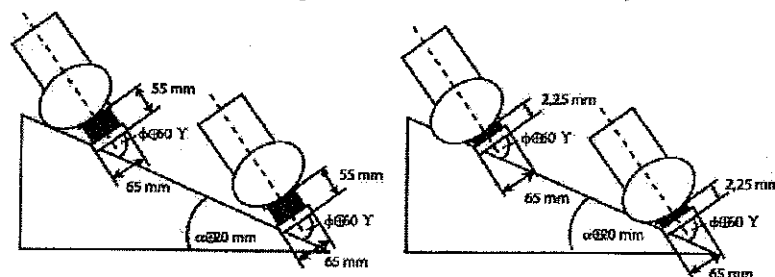

Figura 3 – Rolul plăcii de înălțare în tehnica „carve”

Evoluția formei schiului și a legăturii, facilitează un proces mai ușor și mai rapid de învățare a schiului. În condițiile în care terenul o permite linia metodică este una foarte scurtă, asimilarea fiind foarte rapidă, schiorii pot să capete încredere în reușita lor, fapt ce îi poate îndruma spre efectuarea de procedee tehnice inadecvate nivelului lor de pregătire, periclitându-și sănătatea.

În funcție de modul în care a evoluat forma și conținutul echipamentului de schi, tehnica de realizarea a virajelor s-a modificat. Dacă tehnica clasică prevedea o serie de mișcări complexe, efectuate în mai multe planuri, la diferite momente ale virajului, declanșarea virajului carv, are la bază două acțiuni:

- ✓ Cantarea – așezarea schiurilor pe canturile din interiorul virajului
- ✓ Încărcarea – exercitarea unei presiuni mai mari, sau mai mici asupra schiului, cu scopul de al îndoi.

Cantarea este elementul de bază în virajul „tăiat” și se poate obține în două moduri:

- ✓ Prin bascularea spre interiorul ocolirii a genunchilor îndoîți, concomitent cu o mișcare compensatorie a trunchiului spre exteriorul ocolirii – bascularea genunchilor
- ✓ Prin bascularea întregului corp spre interiorul ocolirii, fără mișcarea trunchiului – bascularea întregului corp.

Cu cât cantarea este mai eficient realizată, cu atât derapajul va fi mai mic.

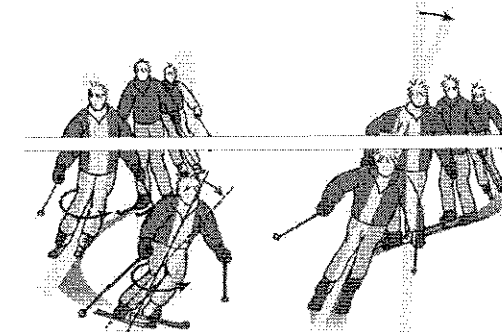

Figura 4 – Bascularea genunchilor sau a corpului

Încărcarea se poate realiza în două moduri: pasiv (datorită forțelor externe) și activ (datorită forțelor interne). Totodată intensitatea încărcării schiurilor, este diferită în funcție de fazele virajului (SSSA 2010: 53).

Prezentarea tehnicii moderne de schi este determinantă pentru identificarea factorilor de risc în schiul alpin, a gesturilor motrice care pot duce la accidentări, precum și cele mai expuse la accidentări segmente ale corpului.

3. FUNDAMENTAREA PRACTICĂ A LUCRĂRII

În vederea elaborării lucrării de față am utilizat ca metodă de cercetare, studiul bibliografic, în care am centralizat datele prezentate de către federațiile de schi din Germania (DSV Deutscher Skiverband) și Austria (OSV Österreichischer Skiverband).

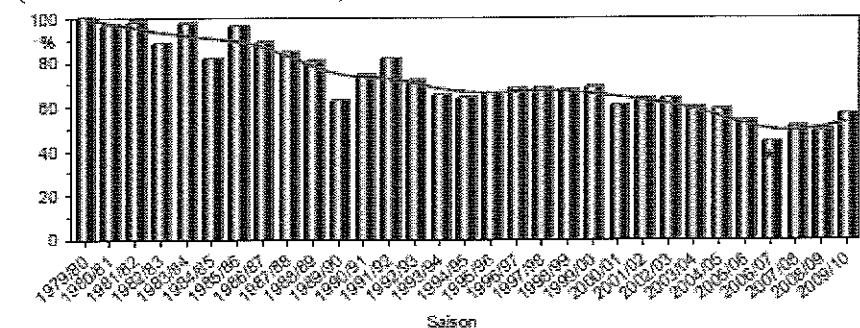

Figura 5 – Tendința descrescătoare a numărului de accidente pe pârtiile de schi

Din studiul literaturii de specialitate se observă o tendință generală de scădere a numărului total de accidente realizate pe pârtiile de schi. Astfel, raportându-ne la sezonul 1979/1980 numărul de accidente s-a micșorat cu 44% în sezonul 2009-2010, iar numărul de accidentați care necesită spitalizare respectă aceeași tendință generală. Din punctul de vedere al genului cazurile de accidentare sunt sensibil egale raportându-se valori medii 52% bărbați și 48% femei. Aceleași tendințe au fost evidențiate și în Suedia (Made C. 2009). Intervalul de variație al vârstei persoanelor accidentate a fost cuprins între 3 și 89 de ani, având o medie de 37,7 ani în cazul schiorilor și 23 de ani pentru practicanții de snowboard (OSV 2009:4). Ponderea accidentărilor este de aproximativ 80% schiori și 20% snowboarderi. Un aspect interesant evidențiat de statistica austriacă este evidențierea naționalităților persoanelor accidentate se observă faptul că pe pârtiile de schi din Austria, doar 17,1% dintre persoanele accidentate sunt din această țară, 36,4% sunt din Germania, iar 46,5 au alte naționalități.

Tabelul 1. – Condițiile de mediu care au influențat producerea accidentelor

	Schiori (%)	Snowboarderi (%)	Total (%)
Locul accidentului			
Pe pistă	93,7	85,9	92,4
În Park	2,8	10,8	4,2
În afara pistei	2,1	2,7	2,2
Pe teleschi	1,4	0,6	1,2
Lățimea pârtiei			
1-10 m	9,5	12,8	10,4
10-20 m	41,0	37,7	40,3
Peste 20 m	49,5	49,5	49,3
Proprietățile zăpezii			
Zăpadă proaspătă	25	18,7	23,8
Zăpadă bătătorită	68,1	75,8	69,6
Zăpadă înghețată	1,1	0,8	1,1
Zăpadă umedă, moale	5,8	4,8	5,6
Gradul de dificultate al pârtiei			
P. albastră	40,2	45,5	41
P. roșie	50,4	45,3	49,6
P. neagră	9,4	9,1	9,4
Altitudinea			
Sub 1000 m	2,2	2,5	2,2
1000-2000 m	40,7	40,4	40,8
Peste 2000 m	57,1	57,4	57
Vremea			
Soare	57,3	65,2	58,7
Ceață	31,1	25,1	30
Precipitații	11,6	9,7	11,3

În legătură cu modul împrejurările în care s-au produs accidentările, statisticile evidențiază că aproximativ 90% se produc prin cădere, aproximativ 9% prin coliziune, iar restul de 1% în alte circumstanțe (impact, accidente pe teleschi etc.).

Datorită acumulării oboselii peste 60% (68,6) dintre accidente se întâmplă după masa, timp în care cea mai nefericită zi a săptămânii este duminica, când se produc în medie 17,4% din accidentele dintr-o săptămână. Cele mai liniștite zile din săptămână pentru salvatorii montani sunt marți (12,6%) și sâmbătă (12,7%)

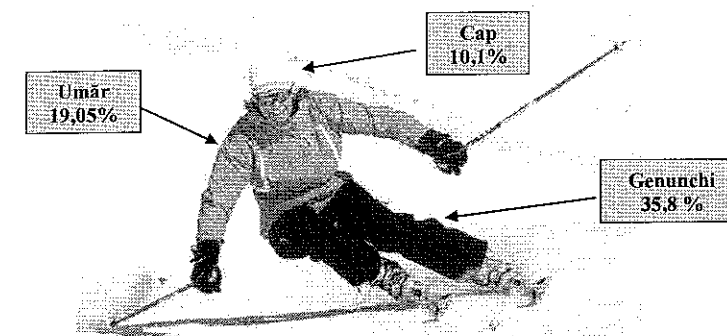

Figura 6 – Ponderea segmentelor accidentate

În funcție de segmentul accidentat, ponderea ce mai mare o ocupă, conform fig.6, genunchi, umărul, iar apoi capul. Raportându-ne la genuri o să vedem, spre surprinderea noastră că bărbații se accidentează mai mult decât femeile la cap, în timp ce femeile se lovesc la genunchi aproape de două ori mai frecvent decât bărbații. Totodată bărbații se accidentează de două ori mai des la umăr decât femeile.

	Cap	Genunchi	Umăr
feminin	8,05 %	49,55 %	13 %
masculin	11,17 %	25,55 %	26,4 %

Valorile raportărilor celor două federații naționale sunt ușor diferite, dar comparabile, după cum se observă în tabelul de mai jos:

	Cap	Genunchi	Umăr
OSV	9,25	40,3	17,6
DSV	11	31,3	20,54

Tendențele manifestate de diferențele de gen sunt asemănătoare în ambele țări, diferențe mari înregistrându-se în cazul accidentelor de genunchi unde în Germania sunt mai puține, comparabil cu datele culese din Suedia (28%)

Organizația germană prezintă evoluția accidentelor principalelor părți ale corpului în funcție de frecvența cazuistică, astfel în figura 7 se poate observa tendința în descreștere a accidentărilor la nivelul genunchilor, în timp ce schiorii suferă din ce în ce mai multe traumatisme la nivelul spatelui și șoldului, dar și la nivelul umărului.

Verletzungen im alpinen Skisport - Verletzte Körperregionen/1000 Skifahrer

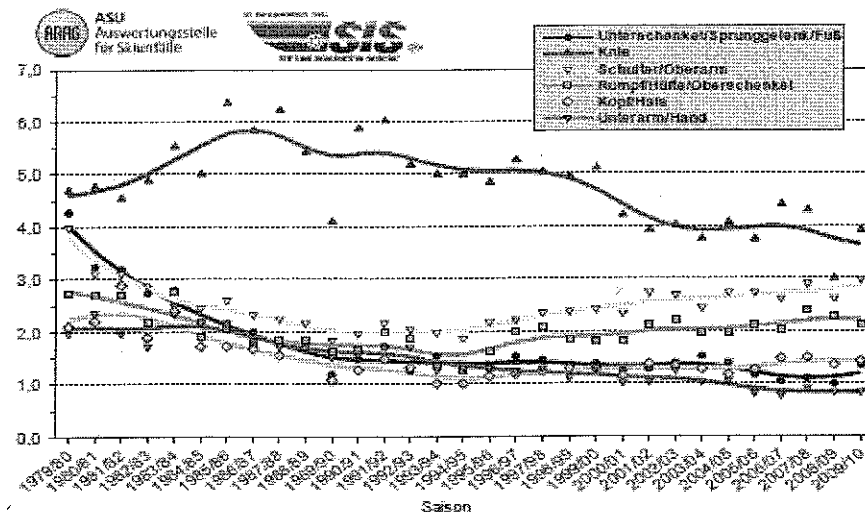

Figura 7 – Evoluția principalelor segmente accidentate în ultimi 30 de ani

Creșterea numărului de accidentări la nivelul șoldului și al genunchiului s-a accentuat începând cu sezonul 1993-1994, o creștere mai timidă la începutul intervalului, dar mai evidentă spre zilele noastre. Doresc să evidențiez acest aspect, deoarece sezonul menționat coincide cu apariția schiului parabolic, în anul 1993, și a tehnicii „carve”, inovații care au avut o mare influență asupra evoluției fenomenului practicării schiului alpin, și automat asupra ratei de accidentare. De altfel acest aspect a fost evidențiat și de Soltman J. (2005), care a observat în sezonul 1998-1999 o mai mare rată de accidentare la spate și umăr a persoanelor care folosesc schiurile parabolice, decât a celor care folosesc schiuri clasice. Căderea se datorează, în principiu transferului negativ de deprindere motrică de la tehnica clasică spre tehnica „carve”, aspecte întâlnite în special la persoanele care știind să schieze cu tehnica clasică, trec la aplicarea noii tehnici. Astfel mecanismul care produce căderea în acest caz este următorul: la sfârșitul virajului când schiorul are tendința de a se ridica și de a declanșa mișcarea de rotație a axei longitudinale a schiului, în vederea declanșării virajului următor (specific tehnicii clasice), schiul va prinde din nou priza pe cant și îl va proiecta pe schior peste canturile din vale ale schiurilor. Așadar în tehnica „carve” poziția corpului va fi cât mai joasă, iar corpul schiorului va fi cât mai înclinat spre interiorul ocolirii. În acest mod schiurile vor realiza un unghi mai mare de cantare. Cu cât acest unghi, format din talpa schiului și suprafața de alunecare, de zăpadă, este mai mare cu atât mai mică va fi raza ocolirii.

În cazul schiorilor mai avansați situațiile dificile pot să apară în momentul legării de viraje scurte efectuate la viteze mari, unde orice greșeală de „pilotaj” devine foarte greu de corectat, datorită duratei mici (0,3 sec) în care schiorul trebuie să reacționeze, astfel schiorul poate să cadă și să se accidenteze. Accidentările, însă, nu sunt legate doar de cădere. Traumatismele musculare sau articulare pot să apară în cazul efectuării virajelor tăiate, datorită presiunii pe care o exercită organismul schiorului – la diferite nivele, asupra schiurilor. Astfel, printre principalele cauze ale accidentelor în zilele noastre, pot fi:

- ✓ Un slab nivel de pregătire fizică a schiorului;
- ✓ Neconcordarea nivelului de cunoștințe cu nivelul părții, al vitezei, al echipamentului;
- ✓ Greșeli în efectuarea procedurii tehnice.

Desigur la acești factori mai putem adăuga factorii de natură internă a schiorului – vârsta, oboseala, alimentația, motivația, nivelul de așteptare, sau condiții externe legate de mediu: starea părții, a vremii, aglomerația pe parte, starea echipamentului și folosirea corespunzătoare a acestuia – mănuși, cască, ochelari etc.

Trebuie să evidențiem faptul că efectuarea virajelor tăiate necesită un spațiu mult mai mare, mai larg, schiorii traversând, deseori, părțile, în faza de conducere a virajului, apărând riscul de coliziuni cu alți schiori, intersectându-se cu traiectoria de coborâre a celorlalți practicanți de pe parte.

4. CONCLUZII

În urma studierii datelor din literatura de specialitate putem să „construim” un portret robot al celui mai predisus la accidentări schior. Acest lucru fără a minimiza factorul de risc pe care îl presupune practicarea schiului de către orice persoană indiferent de nivel de pregătire, gen, vârstă etc. Astfel „cel mai accidentat schior” are următoarele caracteristici:

- ✓ Practică schiul alpin
- ✓ Este bărbat de 37,7 ani
- ✓ Schiază pe părți amenajate, cu zăpadă bătătorită
- ✓ Preferă părțile roșii cu o lățime de peste 20 m
- ✓ Schiază la o altitudine de peste 2000 de metri, pe o vreme însorită
- ✓ Îl vom întâlni pe parte mai mult duminică
- ✓ Sunt șanse mari să nu fie de origine nici din Austria, nici din Germania

Iar accidentările au loc:

- ✓ Duminică după masă
- ✓ Se va accidenta în principiu la genunchi, dar și la umăr și la spate
- ✓ Din cădere, și mai puțin prin coliziune cu alți schiori.

BIBLIOGRAFIE:

1. ARAG, SIS – 2010 – „Unfälle und Verletzungen im alpinen Skisport – Zahlen und Trends 2009/2010”, Dusseldorf www.ski-online.de/sis
2. ARAG, SIS – 2010 – „Unfälle und Verletzungen im alpinen Skisport – Zahlen und Trends 2006/2007”, Dusseldorf www.ski-online.de/sis
3. Keimmler Juren – 2007 – „Richtig Carven”, Blv Buchverlag GmbH München.
4. Made Curt – 2009 – „Alpine Ski Sport Injuries in Swedish Lapland”, UMEA Universitet, www.openthesis.org/documents/Alpine-ski-sport-injuries-in-598925.html accesat în data de 5 mai 2011
5. Österreichischer Skiverband (ÖSV), Institut für Sportwissenschaft Innsbruck – 2009 – „Unfallgeschehen, Geschwindigkeit, Helmtrageverhalten auf Österreichs Pisten in der Wintersaison 2008/2009”, Innsbruck
6. Soltmann Jan – 2005 – „Verletzungen im alpinen Skisport unter Berücksichtigung der Entwicklung in der Skitechnologie”, Technische Universität München, în http://deposit.ddb.de/cgi-bin/dokserv?idn=977823776&dok_var=d1&dok_ext=pdf&filen accesat în data de 4 mai 2011
7. Swiss Snowsports Association – 2010 – „Ski”, Band 2/2010, Schneesport Schweiz Verlag
8. Wallner Herman – 2008 – „Richtig Carven”, Herman Wallner Verlag, Wien

ÎNFIINȚAREA, DEZVOLTAREA ȘI RECUNOAȘTEREA FEDERAȚIEI ROMÂNE DE TAEKWON-DO I.T.F. ȘI RĂSPUNDEREA CORPORATIVĂ DIN CADRUL ACESTEIA

MARIUS OLTEAN

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: răspundere socială, federație, taekwon-do I.T.F., O.N.G.

ABSTRACT: Romanian I.T.F. Taekwon-do Federation was born in 2000, like N.G.O. and is past more staged in the activities development ad this moment.

Introducere

Răspunderea socială corporativă este un concept foarte generos și a început să schimbe, spre bine, lumea în care trăim. Societatea din ziua de azi este interesată atât de rezultatele financiare ale companiilor, cât și de modul în care acestea își fac afacerile. Nu mai există loc pentru "guerilla business" la ora actuală, iar lumea corporativă înțelege, din ce în ce mai mult, că societatea îi va acorda licența de a opera, numai în condițiile în care criteriile responsabilității sociale vor fi satisfăcute.

Pentru a înțelege mai bine punctele cheie ale responsabilității sociale corporative includ managementul afacerii, al lanțului de aprovizionare, protecția mediului înconjurător, standardele referitoare la relațiile cu angajații, cu comunitatea din care facem parte, drepturilor omului și echitatea socială. Responsabilitatea socială corporativă nu înseamnă doar îndeplinirea unei datorii față de societate. Ea poate aduce un real avantaj concurențial. Astfel, prin intermediul unui program eficient de responsabilitate socială, companiile pot beneficia de următoarele avantaje:

- optimizarea șanselor de acces la capital
- îmbunătățirea imaginii
- creșterea vânzărilor
- atragerea, reținerea, motivarea și dezvoltarea angajaților
- îmbunătățirea procesului decizional
- îmbunătățirea managementului de risc
- reducerea costurilor

Responsabilitatea socială corporativă a devenit un punct de reper al comunității de afaceri din Romania, concomitent cu activitatea ONG-urilor, care au început să lucreze în diferite parteneriate cu mediul de afaceri, ajutând la apariția primelor efecte ale responsabilizării corporative. Aspectul mai puțin bun constă în faptul că responsabilitatea socială corporativă este identificată, de cele mai multe ori, cu activitatea de tip caritabil, ceea ce, în concepția multora, denotă o activitate de "cerșetorie".

Înființarea, dezvoltarea și recunoașterea Federației Române de Taekwon-do I.T.F. și răspunderea socială corporativă

Referitor la "COMPANIA" noastră, care este de fapt o Organizație Non Guvernamentală (O.N.G.) înființată în baza Ordonanței nr. 26 / 2000 din Monitorul Oficial al României, cu privire la asociații și fundații, sub denumirea de FEDERAȚIA ROMÂNĂ DE TAEKWON-DO I.T.F., aceasta este o federație sportivă, persoană juridică de drept privat, de utilitate publică, conform prevederilor Legii nr. 69 / 2000 a Educației Fizice și Sportului și al Regulamentului de punere în aplicare a acesteia.

Cu toții știm că, înainte de Revoluția din 1989, artele marțiale erau interzise în România. Cu toate acestea, artele marțiale se practicau pe teritoriul României, chiar și în acea perioadă, în ilegalitate, sub diferite forme sau denumiri.

Taekwon-do I.T.F. a apărut în Romania, la Cluj, în anul 1995, prin transformarea mișcărilor specifice karate-ului, într-o formă nouă preluată din reviste, cărți, de pe casete video, care în cele din urmă au dus la trecerea practicanților spre un nou stil de artă marțială.

Chiar dacă acest stil are o vechime de 25 de ani în România și s-a dezvoltat, în această perioadă, sub diferite forme, recunoașterea legală a organizației a apărut doar în anul 2000, cum am mai menționat, odată cu apariția noii legi în domeniul sportiv.

În perioada 1990 – 1995, deși fosta Lege nr. 21 din 1924 a Educației Fizice și Sportului, prevedea posibilitatea înființării de asociații și fundații, întreaga activitate națională s-a desfășurat în umbra unei singure asociații sportive denumită Asociația Română de Taekwon-do care, vezi doamne, ar fi avut caracteristicile unei federații. Începând cu anul 1995, în urma multor discuții de lămurire cu practicanții din România, datorită concepțiilor învechite sau temătoare ale acestora, în vederea intrării în adevărata legalitate, au început să se constituie asociații sportive în diferite orașe ale țării. În anul 1990 a fost recunoscută, de către Guvernul din acea vreme, existența Federației Române de Arte Marțiale, federație la care au aderat și asociațiile nou înființate. Deoarece această federație nu putea să acopere întreaga sferă a tuturor artelor marțiale, în anul 1997 s-a permis înființarea mai multor federații, pe lângă cea existentă, acestea fiind: Federația Română de Arte Marțiale de contact, Federația Română de Karate Modern și Federația Română de Karate Tradițional. Mișcarea de Taekwon-do I.T.F. a fost repartizată Federației Române de Arte Marțiale de Contact de către Ministerul Tineretului și Sportului și, deși am fost primiți cu căldură, totuși nu era concludentă această mișcare, din punct de vedere al concepțiilor Federației Internaționale de Taekwon-do. În acest sens, pentru obținerea independenței față de alte arte marțiale, s-a încercat înființarea unei organizații, sub denumirea de "Uniunea Română de Taekwon-do" pentru care s-au făcut toate demersurile, la acea vreme, de a fi recunoscută de către M.T.S.. Niciodată aceste acte nu au fost eliberate de către M.T.S., iar în anul 1999 am fost repartizați Federației Române de Taekwon-do, nou înființată de către M.T.S.. Nici aici nu era locul nostru din cauză că această federație reprezenta un alt stil de Taekwon-do, iar federațiile internaționale erau în contradicție în acest sens.

De abia în anul 2000, când legislația în sport a fost modificată în totalitate, am reușit să ne obținem independența, fiind recunoscuți de către M.T.S. ca federație sportivă, persoană juridică de drept privat, ca toate celelalte federații. După ce în anul 2002 s-a făcut o restructurare a tuturor federațiilor sportive, inclusiv federația noastră a fost recunoscută ca fiind de utilitate publică, începând cu anul 2003, ceea ce însemna că puteam obține susținere financiară din fondurile de la bugetul de stat. În primul rând a fost extraordinar de importantă această recunoaștere din partea M.T.S. și mult mai importantă a fost posibilitatea accesării de fonduri publice, ceea ce nu se spera a se realiza vreodată. Ca O.N.G. am reușit să beneficiem de toate avantajele menționate anterior, adică: optimizarea șanselor de acces la capital prin recunoașterea ca fiind de utilitate publică, îmbunătățirea imaginii prin recunoașterea de către ministerul de resort, atragerea, reținerea, motivarea și dezvoltarea sportivilor și ale cadrelor tehnice tocmai prin cele două avantaje anterioare, îmbunătățirea procesului decizional prin întocmirea actelor de înființare și funcționare, prin constituirea de comisii și colegii care să își desfășoare activitatea managerială în mod independent unele de altele, în vederea dezvoltării și susținerii organizației, îmbunătățirea managementului de risc, reducerea costurilor prin accesarea fondurilor și prin posibilitatea propunerii pentru premieri a sportivilor și a cadrelor tehnice, din partea ministerului, pentru rezultatele obținute prin participarea la competiții oficiale internaționale.

Totodată, în urma tuturor acestor avantaje, a urmat recunoașterea noastră de către Comitetul Olimpic și Sportiv Român, în anul 2003, care din nou a dus la îmbunătățirea imaginii federației pe plan național, dar mai ales pe plan internațional. Trebuie să mai menționăm că suntem chiar membri fondatori, cu drepturi depline în acest nou comitet, fiind participanți la Adunarea Generală de înființare al acestuia.

Prin toate aceste acțiuni întreprinse, s-a încercat să se ofere practicanților de Taekwon-do I.T.F. mai multe șanse și din ce în ce mai bune condiții în desfășurarea activității, atât pe plan național, cât și pe plan internațional.

Chiar dacă înainte de anul 2002 am avut calendar competițional intern și internațional și s-au organizat și desfășurat campionatele prevăzute în acestea, adevărata explozie a calității s-a produs începând cu anul 2002 când am reușit să obținem primele cinci rezultate internaționale de valoare, de la recunoaștere. Astfel am avansat în ierarhia obținerii de finanțare și procentual din punct de vedere al premierilor sportivilor și cadrelor tehnice, de la 15% la 40% până în anul 2010, iar în ultimii 4 ani nu am coborât ștafeta rezultatelor internaționale sub 27 de medalii, reușind să ne clasăm în primele cinci țări pe plan european și în primele 9 țări pe plan mondial la clasamentele generale.

CONCLUZIE

În concluzie putem spune că toate aceste modificări de-a lungul anilor, mai ales cele legislative, au influențat benefic răspunderea socială corporativă din cadrul mișcării de Taekwon-do I.T.F. prin: managementul progresiv al organizației, standardele din ce în ce mai ridicate referitoare la relațiile cu sportivii și tehnicienii, cu comunitatea, cu drepturile omului și echitatea socială.

BIBLIOGRAFIE:

1. Căndea D., Mireșan M. - (2006) "*Impactul implementării sistemului de management de mediu asupra organizațiilor*", în "*întreprinderea sustenabilă - Studii și cercetări. Serie de publicații ale Centrului de Eco-Management*", Căndea D., Nicoară S. (coordonatori), Vol. I, Ed. U.T.PRES, Cluj-Napoca;
2. Căndea, D. - (2006) "*From Sustainable Development to the Sustainable Corporation*", în "*întreprinderea sustenabilă - Studii și cercetări. Serie de publicații ale Centrului de Eco-Management*", Căndea D., Nicoară S. (coordonatori), Vol I, Ed. U.T.PRES, Cluj-Napoca;
3. Căndea, RM., Căndea, D. (2005) "*Competențele emoționale și succesul în management*", Ed. Economică, București;
4. Choi Jung Hwa and Andrej Bryl - (1990) *Taekwon-do*, Wroclaw;
5. Gen. Choi Hong Hi - (1999) *Enciclopedia of Taekwon-do*, vol. 1 - 15, Published by I.T.F., Ontario, Canada;
6. Oltean, M. - (2006) "*Curs practico-metodic de arte marțiale*" - Editura Risoprint, Cluj-Napoca;
7. www.gov-sport.ro ;
8. www.taekwondo-itf.ro
9. www.responsabilitateasociala.ro

MANAGEMENTUL CLASEI DE ELEVI

GABRIELA MĂRIEȘ LEȘ

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: management, resurse educaționale, grup de instruire (clasă de elevi)

ABSTRACT Classroom management represents a set of activities and behaviors of teachers who seek to maintain an atmosphere of cooperation and involvement of students in learning all the tasks assigned to them. A group of well-directed training is one in which students are constantly engaged in learning activities and tasks that the teacher has prepared for them. Creating and maintaining an appropriate learning environment for students to participate actively and enthusiastically in activities is a challenge for any teacher.

Managementul clasei de elevi reprezintă un ansamblu de activități și comportamente ale profesorului, care urmăresc să întrețină o atmosferă de cooperare și de implicare a elevilor în realizarea sarcinilor de învățare care le revin. Este o componentă importantă a comportamentului de predare, căci un bun management al grupului de instruire se asociază cu o bună activitate de învățare a elevilor și cu o mai bună însușire a cunoștințelor. Un grup de instruire bine condus este unul în care elevii sunt permanent angajați în activitățile și sarcinile de învățare pe care profesorul le-a pregătit pentru ei și în care prea puține alte preocupări intră în interferență cu aceste sarcini și activități. Crearea și menținerea unui mediu de învățare adecvat în care elevii să participe cu entuziasm și în mod activ la activități reprezintă o adevărată provocare pentru orice profesor.

Managementul, ca noțiune, are multiple înțelesuri. După unele opinii, el ar deriva din latinescul „manus” (mână), semnificând ceea ce s-ar putea traduce la noi prin „manevrare”, „pilotare”. Cel care realizează această manevrare (pilotare) este „managerul”.

Analizele referitoare la managementul organizațiilor înclină, în majoritatea lor, să considere managementul ca fiind teoria sau știința de a utiliza în mod eficient resursele umane, materiale și financiare pentru atingerea obiectivelor propuse de organizație.

Cu toate acestea, nu toți specialiștii sunt de părere că managementul este o teorie sistematică, riguros științifică. Alții, consideră că managementul este știință și artă în același timp. Știință, în măsura în care se bazează pe cunoștințe din ce în ce mai riguros fundamentate științific. Artă, în măsura în care solicită intuiție, spirit de anticipare, creativitate, soluții noi, rapiditatea deciziilor într-un context organizațional dinamic, contradictoriu și adesea incert.

Din perspectiva educațională, termenul de management apare în mai multe ipostaze, desemnând un concept mai larg decât managementul școlar, având în vedere politica educațională. Managementul școlar se raportează la conducerea activității școlare din punct de vedere instituțional, în raport cu managementul educațional, care se referă la conducerea actului educațional în ansamblul manifestărilor sale.

În sistemul social de educație și învățământ, cadrul didactic trebuie să se raporteze la cei pe care îi educă, să stabilească relații de cooperare cu părinții acestora și cu alți factori interesați ai societății. Ei nu educă numai la catedră sau în clasă, ci prin fiecare contact relațional cu copii și părinții, desfășoară o muncă de creștere și dezvoltare, de conducere și direcționare. Aceasta este deci perspectiva care le conferă cadrelor didactice o poziție oarecum specială, unică. Ei sunt, de obicei, adulții, singurii adulți într-un grup de copii, în fața cărora educatorii devin reprezentanții lumii adulților, lumea pentru care îi pregătesc pe aceștia.

Cu toate acestea, chiar dacă ne gândim că a educa înseamnă doar a ne adresa unui grup de elevi, în lumea contemporană se simte nevoia educației permanente, educației care continuă și după definirea studiilor de specialitate. Orice individ de orice profesie trebuie să se autoperfecționeze, să se autoeduce pe parcursul vieții, să fie mereu preocupat de noile tehnici și metode apărute în domeniul său. Astfel,

cursurile adresate astăzi adulților fac ca profesorii să fie nevoiți să se adreseze și acestora, lucru care se diferențiază evident față de munca de la catedra școlară. Profesorul devine acum formator, îndrumând cursanții spre perfecționare și autoeducare continuă. Indiferent dacă vorbim despre profesorul care se adresează elevilor sau despre formatorul care îi îndrumă pe adulți, aceștia trebuie să conducă actul educațional cât mai bine cu putință pentru a atinge obiectivele propuse la începutul activităților de predare-învățare.

Activitatea educativă nu este o simplă transmitere de date, ci, înainte de toate, conducerea (în sens cibernetic) a unui proces complex de generare de comportamente durabile, motivate, finalizate și integrate (A. Pavel). Managementul clasei trebuie să devină o componentă intrinsecă a științelor pedagogice, în directă interdependență cu teoria instruirii, în măsura în care actul se manifestă ca act de conducere, aflat într-o solidă unitate cu toți factorii, cu toate funcțiile și cu toate principiile care îl determină.

Profesorului îi sunt asociate următoarele comportamente în activitatea instructiv-educativă cu clasa de elevi: planifică activitățile cu caracter instructiv, organizează activitățile clasei, comunică informațiile științifice, conduce activitatea desfășurată în clasă, coordonează în globalitatea lor activitățile instructiv-educative ale clasei, îndrumă elevii și părinții, motivează activitatea elevilor, consiliază elevii și părinții, evaluează măsura în care scopurile și obiectivele dintr-o etapă au fost atinse.

Managementul clasei de elevi constă, deci, în planificarea, organizarea, conducerea, controlul și evaluarea activităților educative efectuate într-o clasă de elevi.

Problemele de maximă responsabilitate care diferențiază procesele manageriale din învățământ față de procesele izomorfe din alte sectoare ale vieții sociale, față de industrie spre exemplu, unde între conducător și executant se interpune mașina, sunt că în procesul de învățământ conducerea se realizează nemijlocit asupra personalităților în formare ale copiilor și tinerilor. Dacă în industrie rebuturile pot fi recondiționate, în educație eșecurile înregistrate în procesul de formare pot avea consecințe individuale și sociale nefaste: incompetență, analfabetism, inadaptare, delinvență. S-a apreciat, pornind și de la aceste considerente, că perspectivele de abordare a activităților din clasa de elevi într-o formulă nouă și modernă, aceea a „managementului clasei” vin în întâmpinarea unei nevoi obiective de perfecționare și eficiență. După opinia lui Romiță Iucu managementul clasei de elevi reprezintă un domeniu de cercetare din cadrul științelor educației, care studiază atât perspectivele de abordare ale clasei de elevi (didactică și psihosocială), cât și structurile dimensionale ale acesteia (ergonomică, psihologică, psihosocială, normativă și creativă), în scopul facilitării intervențiilor cadrelor didactice în situații de criză „microeducațională” (indisciplină, violență, non implicare etc.) și a evitării consecințelor negative ale acestora, prin exercițiul microdeciziilor educaționale.

În ceea ce privește managementul clasei de elevi, iscusința unui bun manager se recunoaște când folosește un disponibil limitat de resurse, cadrul didactic suplinind necesarul acestora. Resursele educaționale se definesc de către Ludușan M. în *Cerințe și nevoi speciale ale copiilor instituționalizați* ca fiind acele disponibilități latente ale activităților și mijloacelor pedagogice, insuficient folosite, dar virtual eliminate. În opinia aceleiași autoare, cele câteva determinări ale conceptului de resursă educațională sunt următoarele :

- sunt elemente inițiale care apar drept intrări în sistem și condiții de desfășurare a activității educaționale
- apar ca potențialități care condiționează amplexarea activității, declanșarea, continuarea sau suspendarea ei, precum și volumul și natura nevoilor pe care activitatea educațională în clasă le satisface
- sunt „consumate” prin transformarea lor în produse educaționale (comportamente, atitudini, aptitudini, etc.), evaluabile la ieșirea din sistem și menite să acopere nevoile pentru a căror satisfacere a fost organizată activitatea de educație respectivă
- calitatea de resursă educațională nu este intrinsecă elementelor materiale sau spirituale care intră în componența acesteia, fiind dependentă de mijloacele de care respectiva activitate instructiv-educativă dispune ;
- resursele există și pot fi definite numai prin anumite nevoi .

Principalele categorii de resurse educaționale implicate în managementul clasei reprezintă o gamă foarte largă a resurselor educaționale :

- a) Resurse valorice :
 - idealul educațional (concepția despre om)

- normativitatea socială (raportul libertate / autoritate și concepția despre disciplină)
- b) Resurse materiale :
 - spațiul de învățământ al sălii de clasă
 - mobilierul școlar
 - materialele didactice și mijloacele de învățământ
- c) Resurse financiare :
 - bugetare :
 - cheltuieli materiale
 - burse
 - extrabugetare :
 - Autofinanțare
 - Sponsorizări
- d) Resurse umane :
 - capacitatea de muncă a cadrului didactic
 - capacitatea de muncă a elevilor (capacitatea de învățare)
 - competențele manageriale ale cadrului didactic
 - resursele comunității școlare a clasei
 - structura familială a colectivului de elevi
 - climatul organizațional al școlii.

Cunoașterea acestor resurse prezintă un avantaj deosebit pentru managerul școlar, care poate să exploateze, în urma unei selecții pertinente, cele mai variate resurse, stabilind alternative acționale, compensații valorice și substituții procedurale, în funcție de complexitatea situațiilor educaționale.

Documentele utilizate de către profesor în managementul clasei sunt: planul activității educative pe ciclu, ani, semestru, fișa de caracterizare psihopedagogică a clasei, fișa de caracterizarea psihopedagogică a elevului. Pentru a putea realiza fișele de caracterizare, profesorul trebuie să cunoască foarte bine atât grupul, cât și fiecare elev în parte.

Cunoscând colectivul se pot întreprinde acțiuni educative menite să contribuie la dezvoltarea sa și implicit la formarea personalităților din care este acesta constituit. Cunoașterea psihologică este extrem de necesară pentru a asigura caracterul diferențiat al instruirii și educării personalității elevilor. Profesorul mai poate folosi metoda convorbirii, pentru a constata experiența de viață a elevilor săi, anumite convingeri, motivații, atitudini, nivel de cultură generală, etc.

Convorbirea poate fi spontană, liberă, dirijată, fiind întotdeauna urmată de analiza datelor. De asemenea, chestionarul este folosit pentru a constata anumite opinii, atitudini, norme de comportare civilizată, etc. Răspunsurile date sunt apoi analizate și interpretate. Testele sunt probe determinate, aceleași pentru toți subiecții, reprezentând un mijloc de investigare a însușirilor fizice și senzoriale, a proceselor psihice, a inteligenței, a aptitudinilor, a trăsăturilor de personalitate, a cunoștințelor și deprinderilor, precum și a relațiilor interumane. Aceste teste oferă avantajul unei măsurări rapide a capacităților și cunoștințelor, permițând interpretarea rezultatelor pe baza statisticii matematice. Metoda studiului de caz este folosită pentru analiza și propunerea de soluții în scopul rezolvării unor situații concrete din viața grupului sau a unui elev.

Pe lângă cele menționate mai sus, trebuie să amintim și faptul că, în opinia specialiștilor în domeniul educației, managementul școlii și al clasei au ca scop încurajarea controlului comportamental la elevi, prin promovarea rezultatelor și comportamentelor școlare pozitive. De aceea, rezultatele școlare, eficiența didactică a profesorului și comportamentul elevilor și al profesorilor interacționează direct cu managementul clasei și al școlii.

Managementul clasei cuprinde trei componente esențiale: managementul conținutului, managementul problemelor disciplinare și managementul relațiilor interpersonale.

Cercetările demonstrează că incidența ridicată a problemelor disciplinare în clasă are un impact semnificativ asupra eficienței predării și învățării. Astfel, s-a demonstrat că profesorii care se confruntă cu asemenea probleme nu pot planifica activități educaționale adecvate. De asemenea, aceștia tind să neglijeze varietatea metodelor de organizare a conținutului, solicită foarte rar elevii în discutarea și evaluarea materialelor învățate. În plus, comprehensiunea temelor studiate nu este monitorizată cu consecvență. De asemenea, s-a demonstrat că deprinderile consecvente de management și de organizare reduc numărul problemelor disciplinare.

Având în vedere aceste date, se poate afirma că managementul conținuturilor nu se referă la deprinderile de a preda o disciplină specifică, ci mai degrabă la acele deprinderi aplicabile tuturor disciplinelor și activităților. Doyle a accentuat că managementul educațional se caracterizează mai ales prin asigurarea cooperării elevilor în timpul activităților de învățare.

Kounin afirmă că în centrul deprinderilor de management al clasei se află managementul activităților instructionale, corelarea în integrarea activităților suplimentare și rezolvarea problemelor specifice disciplinei.

Managementul problemelor disciplinare se fundamentează pe credințele despre natura umană. Prin integrarea ideii diversității umane (și a individualității în același timp) în filosofia lor educațională, cadrele didactice pot îmbunătăți managementul clasei. Cercetătorii au demonstrat importanța recompensării comportamentelor pozitive ale elevilor. Atunci când optează pentru un stil de management al clasei, cadrele didactice ar trebui să folosească un stil asertiv de comunicare și de comportament. În plus, ar trebui să conștientizeze în ce măsură își doresc să îi integreze pe copii într-o anumită activitate de învățare, în deplină concordanță cu regulamentele impuse clasei și școlii.

În opinia lui Iverson și Froyen, managementul problemelor disciplinare este esențial pentru crearea unui demers de predare – învățare ordonat, orientat spre rezolvarea sarcinilor, care să asigure elevilor mai multă independență și autonomie în procesul de socializare.

Managementul eficient al problemelor disciplinare se referă și la controlul profesorului asupra consecințelor demersului didactic. Componentele unui plan de management al problemelor disciplinare sunt: recompensarea comportamentului responsabil, corectarea comportamentului iresponsabil și inadecvat, ignorarea, controlul consecvent, mustrări verbale ușoare, așezarea preferențială în bănci, etc.

Managementul relațiilor interpersonale se focalizează asupra clasei ca microsistem social. Rolurile și expectațiile cadrului didactic și elevilor construiesc un mediu de învățare. Cu alte cuvinte, cultura școlară a unei instituții educaționale este unică. Cu toate acestea, ea este influențată de cultura comunității în cadrul căreia funcționează, ale cărei obiective educaționale trebuie respectate. Trebuie să existe o legătură strânsă între școală și comunitate, care să fie revizuită și modificată constant în conformitate cu dinamica socială. Datorită diversificării instituțiilor educaționale, elevii și cadrele didactice ar trebui să fie conștiente de folosirea diversității umane în vederea consolidării grupului școlar.

Școlile de calitate sunt definite prin eficiența cadrelor didactice și rezultatele elevilor în contextul existenței unor relații interpersonale puternice. În acest sens relațiile profesor – elev sunt esențiale pentru asigurarea unui climat școlar pozitiv.

Problemele de disciplină școlară pot fi rezolvate fie individual (întâlniri profesor-elev), fie în grup. Dacă încrederea reciprocă este mai puternică elevii vor deveni indivizi responsabili mai devreme. În acest fel, atât educatorii cât și elevii devin co-participanți în procesul de predare-învățare, încercând să obțină rezultate individuale și colective mai bune.

Elementele de management al clasei se constituie cu suficientă claritate și din perspectiva strategiilor și metodelor didactice.

Potrivit literaturii de specialitate se disting trei modele de predare și strategii didactice: modelul spontan, care se referă la strategii tradiționale utilizate de profesori, și constau în selecția unor cunoștințe, transmiterea acestora într-o formă orală și solicitarea elevului să reproducă aceste cunoștințe; modelul de transmitere prin reproducere este axat mai ales pe îndrumarea elevului de a ajunge la cunoștințe; modelul transformării ce pornește de la principiul că elevul dorește să învețe și se află în căutarea cunoștințelor.

Deciziile luate de către profesor în ceea ce privește strategiile de învățare au o anumită constantă bine determinată și se încadrează în stilul de predare al profesorului, dar pot fi schimbate în funcție de situațiile concrete care apar.

Analizând managementul activităților didactice în plan curricular, se pot deosebi cinci strategii bine delimitate: explicativ – reproductivă, explicativ – intuitivă, algoritmică – euristică, euristico – algoritmică și a metodelor participative. Deciziile cadrelor didactice în alegerea strategiei optime rezultă din compararea obiectivelor din taxonomiile cognitive, afective și psihomotrice, cu tipurile de inteligență sau cu diverse metode și tehnici. În asemenea situații, măiestria profesorului trebuie susținută de diagnoza psihologică, fiind necesară în același timp și o colaborare directă, permanentă între profesor și elev.

Obiectivul final al managementului clasei este formarea la elevi a unor abilități de autoreglare a comportamentului. Într-o primă fază, controlul comportamentului este extern (profesori, părinți, colegi) pentru ca apoi, prin interiorizarea unor reguli și modele, să devină autonom.

Principiile managementului clasei sunt:

- Îmbunătățirea condițiilor învățării;
- Prevenirea stresului profesorilor și elevilor;
- Creșterea timpului petrecut în sarcina de învățare și diminuarea timpului destinat comportamentelor distructive;
- Implicarea elevilor în activități care să solicite participarea activă.

Chiar în condițiile în care relația profesor-elevi este de tip democratic, iar metodele de instruire sunt tot mai participative, procesul de învățare la nivelul formațiunii de studiu (clasa și grupa de elevi), trebuie să fie condus de profesori, care exercită într-o manieră specifică, practic, toate funcțiile conducerii.

În concluzie, profesorul organizează clasa de elevi, în funcție de natura activității desfășurate și de obiectivele urmărite. Scopul principal al organizării elevilor este de a crea situații de învățare cât mai favorabile învățării. Prin întreaga sa activitate de concepere, proiectare și realizare a instruirii, profesorul desfășoară o activitate specifică de conducere la clasele pe care le are în grijă. În felul acesta, el își va putea regândi întreaga activitate din perspectivă managerială, fără a ignora însă anumite „constrângeri” la care este supus în continuare (obiectivele generale ale sistemului de învățământ, misiunea instituției școlare în care își desfășoară activitatea, principiile didactice, etc.).

BIBLIOGRAFIE:

1. Bălan, B., Băciu, Șt., Cosmovici, A., Cozma, T., Cocuș, C. (coordonatori) – (1998) *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Editura Polirom, București;
2. Bădulescu, S.M. – (1998) *Formarea formatorilor ca educatori ai creativității*, Editura Didactică și Pedagogică, București;
3. Cristea, S. – (1996) *Managementul organizației școlare*, Editura Didactică și Pedagogică, București;
4. Froyen, L.A. & Iverson, A.M. – (1999) *Schoolwide and classroom management*;
5. Iosifescu, S. – (1999) *Managementul programelor de formare a formatorilor. Ghid metodologic*, București;
6. Iucu, R. – (2000) *Managementul și gestiunea clasei de elevi*, Editura Polirom, Iași;
7. Jinga, I. – *Conducerea învățământului. Manual de management instrucțional*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A.;
8. Mărieș Leș, Gabriela – (2010) *Introducere în pedagogie*, Editura Universității „Bogdan Vodă”, Cluj Napoca;
9. Stan, N. – (2003) *Managementul clasei de elevi*, Editura Aramis, București;
10. Orjan, F. – (2005) *Managementul educațional*, Editura Universității din Oradea, Oradea;
11. Wong, K. – (1998) *The First Day of School*, Wong K. Publishing, Inc. USA;
12. Zlate, M. Camelia Zlate – (1982) *Cunoașterea și activarea grupurilor sociale*, Editura Politică, București.

CERCETĂRI PERSONALE PRIVIND INTEGRAREA PRIN SPORT A COPILULUI INSTITUȚIONALIZAT

VASILE JURCĂU

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: integrare, copii, instituționalizat

ABSTRACT: *The degree of civilization of society is largely determined by the attitude towards people. Creating the conditions for education and training, socio-professional adaptation and social integration of persons is a primary objective for any state and the world community in general. By cooperating and engaging children in homes in sport activities (sports performance), a change in the social climate is tried, where they operate with a new type of social environment - the sports team and, therefore, the opportunity to interact with people of same age.*

Din momentul nașterii, copilul este supus unor norme care îi modelează personalitatea. Fiecare cultură determină un set de influențe care variază foarte mult de la societate la societate. Pentru ca o societate să funcționeze eficient, membrii săi trebuie să-și însușească același model cultural. Oamenii sunt controlați în special prin socializare, astfel încât aceștia să-și joace rolul conform modelului impus prin habitudini și preferințe.

Acest proces de socializare începe din copilărie, când se formează o anumită atitudine față de rolurile și statuturile aferente. În procesul de socializare, fiecare individ se raportează la mediul social, la sistemul normativ al societății și, în cursul dezvoltării sale prin mai multe etape ale cunoașterii, interiorizării și transformării propriului comportament, a cerințelor practicii sociale, a regulilor de conduită, precum și a diferitelor valori sociale.

Efectele instituționalizării asupra personalității

Conform studiilor efectuate, tânărul care trăiește experiența instituționalizării suferă o serie de transformări progresive ale personalității, modificându-și simultan sentimentul propriei identități și modul de a-și percepe pe ceilalți. El fiecăruia se elaborează în limitele unui sistem instituțional. El resimte dependența față de instituție și se identifică cu ea, cu colegii și cu personalul din unitate.

Satisfacerea nevoilor de comunicare, de afectivitate ale copilului are loc mai ales în familie. Datorită ritmului vieții actuale, comunicarea dintre părinți și copii este serios afectată. Problema se agravează mai mult când vorbim de copiii din instituții, în cazul cărora legătura copil-părinte nu poate fi suplinită în totalitate prin relația cu educatorii. Consecința acestui fapt o reprezintă probabilitatea crescută de apariție a dificultăților de adaptare și dezvoltare psihică, ceea ce poate duce la manifestarea unor tendințe agresive și a unor tulburări afectiv-comportamentale.

La aceste dificultăți de ordin psihologic se adaugă etichetarea de către membrii societății ca fiind "din casa de copii". Tânărul interiorizează stigmatul și se comportă conform așteptărilor "denigratorilor". Atât timp cât tânărul se află în fața membrilor unei colectivități, reprezintă o persoană obișnuită, normală, însă informația că este "de la casa de copii" atrage discreditarea, fiind identificat cu diverse atribute - slăbiciune, handicap afectiv, lipsă de responsabilitate, mergându-se până la ideea de personalitate infracțională înnașcută. În aceste condiții, negativitatea pare dominantă la tinerii postinstituționalizați, care se autoevaluează în urma nereușitelor în termeni de incapacitate, incompetență, imposibilitatea de a depăși un obstacol.

De asemenea, întâlnim frecvent la acești tineri aspirații neconcordante cu capacitățile personale. Frica de a-și depăși condiția, frica de un imaginar stigmat social, neîncrederea în sine, pot conduce la subapreciere. În schimb, lipsa de responsabilitate, mediul protejat în care s-au format, fac ca mulți tineri să aspire la un statut social, la o profesie căreia nu-i pot face față.

Integrare profesională

Integrarea profesională este foarte importantă pentru tânărul care aspiră la autonomie și independență socială. Din păcate, ei nu au pregătirea necesară pentru a face față cerințelor profesionale actuale - limbi străine, informatică, abilități de comunicare etc. Dificultățile de a găsi și păstra un loc de muncă sunt generate și de faptul că nu au o locuință.

În aceste condiții, tânărul se vede aruncat într-un cerc vicios, din care nu poate ieși decât cu sprijinul și implicarea celorlalți. Pendulând între aceste puncte ale dilemei, de cele mai multe ori renunță, abandonându-se hazardului și indiferenței.

După încheierea pregătirii profesionale, integrarea profesională a tinerilor cu familie poate fi facilitată chiar de familia extinsă, de sistemul de relații de rudenie, pe când tinerii orfani sau abandonați ar putea fi sprijiniți prin implicarea agenților economici și prin intervenția comunității (biserica, autorități, organizații, voluntari).

Sportul este deseori considerat un mediu ce contribuie la procesul de socializare a indivizilor, așa cum sunt și familia, colegii și prietenii, școala, comunitățile și mass-media.

Odată cu apariția, în Anglia sfârșitului de secol XIX, noțiunea de sport a promovat un sistem de valori la care aderă și astăzi marii performeri, cum ar fi: manifestarea autodiscipliniei, respectarea regulilor, acceptarea judecăților, manifestarea curajului fizic și psihologic și rezistența în fața adversității, sunt toate valori și calități tipice și foarte apreciate în sport. Totodată aceste calități sunt împărtășite și de alte instituții ale societății contemporane: familia, școala, economia). Iată de ce se consideră că sportul mare potențial în procesul de socializare. De altfel sportul mai este considerat o activitate ideală pentru „a antrena” comportamentul social.

Pentru studierea modului de implicare a copiilor în sport, specialiștii au folosit două tipuri de cercetări: studii retrospective asupra elitei sportivilor adulți, și studii despre copii și tineret, în general. Astfel în investigațiile retrospective asupra sportivilor s-a constatat o vârstă fragedă de începere a participării în sport (6-8 ani), și faptul că mulți sportivi s-au lansat în alte sporturi decât cele în care sau specializat. O observație importantă este că performerii de elită au fost încurajați de timpuriu de mai multe persoane semnificative, în diverse contexte sociale: familie (mai ales tatăl), școala, club sportiv, prietenii.

Studiile efectuate pe copii arată tendințe asemănătoare, însă o observație importantă este că nu trebuie subliniată exagerat importanța agenților singurari de socializare. Efectul combinat, pozitiv și negativ al mai multor persoane semnificative este mult mai important în a explica de ce se implică sau nu copii în sport.

Premise

Copii instituționalizați din casele de tip familial au cam fost neglijați de către specialiștii în sport în ceea ce privește selecționarea lor pentru practicarea unei anumite ramuri sportive. Acest lucru a avut loc mai ales pe seama vechii organizări a instituțiilor de ocrotire a copilului și a caselor de copii în care conviețuiau chiar și peste 100 de suflete. Mai nou, prin înființarea caselor de tip familial în urma programului de interes național pentru „Protecția și drepturile copilului” se urmărește aducerea situației acestor copii într-un stadiu cât mai aproape de normalitate și crearea unor stabilimente care să ofere căldura unui cămin.

Conform Cărtii Europene a Sportului:

1. Sportul trebuie să fie accesibil tuturor;
2. Sportul trebuie să fie practicat în sănătate și siguranță deplină;
3. Sportul trebuie să fie practicat cu loialitate, toleranță și satisfacție;

Prin cooptarea și angrenarea copiilor din casele de tip familial în activitățile sportive organizate (sportul de performanță), se încearcă o schimbare a climatului social în care își desfășoară activitatea cotidiană cu un nou tip de mediu social – echipa sportivă și implicit posibilitatea interacțiunii cu persoane de aceeași vârstă (coechipieri).

Echipa, în general, sportivă, în special poate fi asemuită cu un grup social de dimensiuni reduse, special constituit și bine organizat (asemenea grupului de muncă sau a unui grup de luptă), menit să întreprindă operațiuni speciale. (Colibaba-Evuleț D., Bota I.

Conținutul psihologic al relațiilor interpersonale este foarte variat și în același timp nuanțat, unele dintre ele având semn negativ, de repulsie, respingere, conflict; altele fiind pozitive, de atracție, preferințe coeziune; iar altele realizându-se sub semnul egalității, al reciprocității depline, ca prietenia, simpatia, tovarășia, dragostea.

Sportul, și din perspectiva relațiilor interpersonale, este o activitate competițională, care se încadrează exact în caracteristicile prezentate. Cu toate acestea relațiile din cadrul grupului, relațiile interpersonale, sunt orientate spre consens și spre creșterea eficienței grupului.

Datele științifice arată că persoanele cele mai puțin active au cel mai mult de câștigat prin practicarea cu regularitate a exercițiilor fizice. De aceea trebuie să se acorde prioritate creării de oportunități pentru persoanele și grupurile motivate, dar sedentare sau cu activități neregulate, care pot fi identificate în special în rândul celor cu mijloace limitate, cu o independență și o libertate de alegere restrânsă, cum ar fi copii, persoanele în vârstă și grupurile minoritare defavorizate, inclusiv bolnavi sau handicapați. un obiectiv pe termen lung ar trebui să fie acela de a oferi motivațiile celor cărora le lipsește deocamdată voința de a practica exercițiul fizic.

Funcția de integrare socială a individului este o funcție comună tuturor fenomenelor sociale, participând astfel la socializarea individului.

Practicarea activităților fizice și sportive promovează personalitatea, oferă posibilitatea integrării într-un grup, oferă posibilitatea stabilirii unor noi relații, noi forme de comunicare între indivizi. Sportul este un mijloc util și facil în integrarea socială a persoanelor instituționalizate și este eficient în măsura în care societatea este pregătită să asimileze, tolereze aceste persoane.

Învățarea socială explică modul în care omul devine ființă socială. Oprindu-ne asupra acestui aspect se poate demonstra, de exemplu, de ce unii copii dobândesc performanțe superioare în conduita și în învățare, devenind adulți adaptați și eficienți în activitatea pe care o desfășoară și dimpotrivă, alții devin delicvenți sau nevrotici, neintegrați social. Învățarea socială oferă o imagine integral-dinamică asupra formării psihicului și personalității. Prin intermediul învățării sociale și influenței sociale, se realizează socializarea subiectului, integrarea socială și profesională a acestuia. În procesul integrării sociale, proces complex și de durată, personalitatea subiectului se dezvoltă și se structurează prin acomodări și construcții progresive

Dacă este să ne referim la un grup în adevăratul sens al cuvântului el nu este doar o mulțime de oameni ci are niște caracteristici ale lui care îl deosebesc de alte mulțimi. Este vorba în primul rând de o interacțiune între membrii care este verbală și non-verbală dar și emoțională.

Membrii grupului "schimbă" între ei informații, trăiri, afecte, sentimente, cuvinte, împart între ei diferite stări, plăceri, dificultăți, le trăiesc împreună, vorbesc despre ele sau comunică în diferite feluri. Putem să considerăm în acest context că așa cum există un psihic individual, există și un psihic grupal.

Socializarea prin sport se adresează și nevoii de afirmare a copiilor defavorizați și integrarea lor într-un mediu propice și normal de dezvoltare. Prin sport se dorește a fi o formarea educației copiilor prin stimularea valorilor morale și volitive, prin necesitatea apropierii între oameni și prin nevoia de comunicare.

Chiar dacă aparțin unor categorii sociale diferite, vor înțelege că toți au dreptul la șanse egale, indiferent de origine culturală, mediu de creștere și dezvoltare, iar aceasta este una din valorile Europene de bază.

Prin sistemul de solicitări, sportul îndeplinește funcții socio-educative beneficiul lui fiind cu atât mai mare cu cât principală categorie căreia i se adresează este cea a tinerilor: oferă ocazia de a exersa munca în echipă, educă atitudinea față de muncă, dezvoltă spiritul emulativ, educă atitudinile morale, disciplinează și formează un stil de viață sănătos, prin sport sunt optimizate conduitele acționale tehnice, tactice și energetice, etc., M. Epuran (2001).

BIBLIOGRAFIE:

- 1) Adler, A. (2006) - *Psihologia copilului greu educabil*, Editura IRI, București
- 2) Bonchiș, E. (1998) - *Copilul și copilăria - o abordare psiho-pedagogică*, Editura Imprimeria de Vest, Oradea
- 3) Chiriță, G. (1994) - *Activitățile corporale și factorii educativi*, Editura Stadion, București
- 4) Dumitrana, M. (1998) - *Copilul instituționalizat*, Editura Didactică și pedagogică, București
- 5) Gherguț, A.; Cozma, T. (2000) - *Introducere în problematica educației integrate*, Editura Spiru Haret, Iași
- 6) Ștefan, I. (2006) - *Introducere în sociologia educației fizice și a sportului*, Editura Universității Transilvania Brașov
- 7) *** - *Impactul sportului asupra socializării. Semnificația sportului pentru societate (Vol. II)*, Ministerul Tineretului și Sportului, Buletin Informativ (mai-iulie 1996)

**TURISMUL ȘI MEDIUL ÎNCONJURĂTOR:
TEZA POSTMATERIALISTĂ (CULTURALIST-VALORICĂ) ȘI IPOTEZA BUNĂSTĂRII
(STRUCTURALIST-FUNCȚIONALISTĂ)**

HORAȚIU POPA

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: turism, mediu, dezvoltare

ABSTRACT: *The general conflict of values / interests: it shows the tension between social and economic development that generates tourism and environmental problems associated with this development is a macro problem*

Winter Tourism in Maramures must follow the set of values and attitudes of those who live in mountain resorts from Maramures on tourism and environmental protection, assessment of sustainable tourism development practices of employers accommodations and recreation and the consequences neglect of environmental protection and heritage of the area.

1. Argument: despre dilemele turismului și conceptul de dezvoltare durabilă

Înainte de a descrie *efectele structurale socio-economice și ecologice ale fenomenului turistic* (secțiunea 2), respectiv *două perspective teoretice* mai specifice referitoare la *relația complexă dintre turism și mediu* (secțiunea 3), voi argumenta, cu scop introductiv, ideea că turismul este, atât direct cât și prin consecințele sale, o problemă macro-socială globală, larg recunoscută și dezbătută la nivelul organismelor internaționale, opiniei publice și mass-media. *Din perspectiva generală a conflictului de valori/interese* (Rubington și Weinberg, 1989, cf. Popescu, 2010), apare *tensiunea dintre dezvoltarea economico-socială pe care o generează turismul și problemele de mediu asociate acestei evoluții*.

În argumentare, consider relevant să încep redând concluziile unui alarmant Raport al Comisiei Europene pentru mediu publicat în 2008, care realizează o amplă analiză a dezvoltării stațiunilor de schi din patru state europene cu economie emergentă, printre care și țara noastră, intitulat „*White Elephants in The Green Mountains. Ski developments in Bulgaria, Romania, Slovakia and Ukraine*”¹. Conform autorilor studiului, sintagma „elefant alb” metaforizează un paradox aplicabil dezvoltării turismului centrat pe beneficiile economice pe termen scurt și mediu, și care eludează consecințele dezastruoase pe termen lung. Conform *Cambridge Dictionary*, elefantul alb este „ceva care costă mulți bani dar nu are un scop util”, iar conform wikipedia este „o proprietate valoroasă de care proprietarul poate dispune, dar ale cărei costuri depășesc utilitatea estimată”. Raportul Comisiei Europene se înscrie în proiectul ambițios al organismelor europene și internaționale de mediu de a proteja Munții Carpați, ca rezervație naturală cu valoare europeană și mondială („plămân”, factor de echilibru în ecosistemul global, patrimoniu cinegetic mondial). Studiul inventariază o serie de stațiuni montane de schi deja realizate în țările respective, precum și o impresionantă listă cu stațiuni care urmează să se înființeze, conform planurilor autorităților naționale și locale. Respectiv zone turistice presupun modificări ambientale de amploare (excavații, infrastructură, defrișări, construcții de unități de cazare), aduc poluare și dezechilibre ale căror costuri pe termen lung depășesc cu mult beneficiile facile din economiile celor patru state menționate. Pe lângă o serie de date privind suprafețele alocate acestor investiții turistice, modificările ambientale și de infrastructură, fluxul turistic prezent și estimat etc., se mai prezintă prognozele climatice pe următorii 50 de ani care arată că, sub efectul încălzirii globale, precipitațiile și sezonabilitatea în stațiunile de iarnă sunt în scădere accelerată peste tot în lume, în special în Europa, iar aceste acțiuni agresive asupra mediului, la scară mare, ținând cont de zecile de stațiuni montane nou apărute în Carpați și alte câteva zeci deja preconizate, nu fac decât să accelereze

¹ WWF Danube-Carpathian Programme 2008, Green Report, 2008, UE Comission, Bruxelles

acest fenomen, fără a pune la socoteală efectele asupra calității aerului și apei, respectiv distrugerea unor specii din flora și fauna europeană. În concluzie, se arată că, pe altarul beneficiilor economice pentru o perioadă incertă, se sacrifică însuși viitorul (din perspectiva costurilor majore de mediu, inclusiv viitorul socio-economic).

La fel, în cazul exploataării preconizate de la *Roșia Montana*, argumentele pro și contra se încadrează în perspectiva conflictului de valori / interese. Este un alt caz celebru și controversat din România, care constituie subiect de interes nu doar pentru publicul autohton, dar și pentru mișcările ecologiste internaționale (de pildă, Green Peace). Argumentele (discutabile) de natură economică pentru dezvoltarea economico-socială a zonei rurale a munților Apuseni sunt contracarate de îngrijorarea față de efectele poluante ale utilizării tehnologiilor bazate pe cianuri de extragere a aurului din minereul brut și de necesitatea dislocării mai multor sate și așezări din zonă: în acest sens, „Salvați Roșia Montana!” a devenit în ultimii ani o expresie consacrată a preocupării față de protejarea mediului ambiant și a patrimoniului cultural. Ca divagație aici, pare oarecum cinică intervenția, în respectiva polemică publică, a Bisericii Ortodoxe Române, care nu a protestat atunci când Ceaușescu a demolat sau scufundat sub apele unor lacuri de acumulare biserici și mănăstiri, dar acum se agită furibund pentru că oasele strămoșilor din cimitire vor fi tulburate din somnul de veci. În paranteză spus la divagație, Catedrala Mântuirii Neamului, proiect susținut cu fervoare de B.O.R., a stârnit la rândul său numeroase proteste din partea societății civile, care invocă un aspect economic (oportunitatea alocării unor importante resurse unui proiect de tip faraonic, în condițiile de sărăcie lucie în care trăiește o bună parte din populația de credincioși ortodocși din România), precum și aspecte legale (proprietatea asupra terenului pe care este amenajat Parcul Carol nu poate fi înstrăinată) sau de mediu, de ordin estetic și urbanistic (desființarea unui parț foarte agreat de bucureșteni pentru relaxare, anihilarea unei zone verzi în spațiul central al orașului, prin prezența unei construcții gigantice, de un gust discutabil și străin de tradiția stilului românesc de ridicare a lăcașelor de cult, lipsa căilor de acces, poziția excentrică și puțin vizibilă a monumentului etc.).

Dezvoltarea durabilă a devenit în prezent un obiectiv la scară globală. În baza angajamentului luat la Rio (1992), Uniunea Europeană a adoptat în ultimii ani o strategie integrată pentru a-și asuma un rol activ în eforturile de adoptare a principiului durabilității în politicile economice (Zaman și Vasile, 2005). Uniunea își propune ca, astfel, să permită o evoluție spre o „societate mai prosperă și mai justă, garantând un mediu mai curat, mai sigur, și oferind o calitate a vieții mai bună”. Cea mai cunoscută și, în același timp, cea mai larg acceptată definiție a dezvoltării durabile este cea propusă de Comisia Mondială a Mediului și Dezvoltării (Comisia Brundtland) în 1987: „a răspunde nevoilor actuale fără a compromite șansa generațiilor viitoare de a-și satisface propriile lor nevoi”.

Conceptul de *durabilitate* a fost însușit de ecologiști, economiști, sociologi în moduri specifice, fără un efort de integrare a principiilor și obiectivelor. Inclusiv la nivel instituțional, aspectele dezvoltării durabile sunt, cel mai adesea, reduse la aspectele de mediu, într-o abordare unilaterală. Dezvoltarea durabilă a devenit astăzi, cel puțin la nivel politic, declarativ, un obiectiv al societății în ansamblul ei, prin urmare un principiu aplicabil tuturor componentelor vieții economico-sociale (Ferrera, 2005, cf. Neamțu și Trandafir, 2010). Deși încă este controversat, lipsit de teoretizări compatibile cu valorile după care s-a construit actualul sistem comportamental (de consum și de producție), principiul este definit prin trei componente: dezvoltarea economică, dezvoltarea socială și protecția mediului. Din punct de vedere doctrinar, rădăcinile teoriei dezvoltării durabile se găsesc în economia bunăstării și în economia socială de piață (Popescu, 2004; Zaman, și Vasile, 2005). Economia bunăstării are la bază distincția între *costurile private* și *costurile sociale* sau între productivitatea marginală privată și productivitatea marginală socială. Diferența stă în efectul pe care o activitate economică îl produce asupra mediului (în sens larg), respectiv efectul unui act de consum sau de producție asupra unui agent dinafara tranzacției, exterior pieței respective.

1. Turismul: resursă economică și problemă ecologică mondială (criteriile turismului sustenabil/durabil global)

În lumea contemporană, *turismul*² este o forță economică, politică și socială, o *sursă (resursă) de bunăstare*. Organizația Mondială a Turismului definește turiștii ca fiind persoanele ce „călătoresc sau locuiesc în locuri din afara zonei lor de reședință permanentă pentru o durată de minimum douăzeci și patru

(24) de ore dar nu mai lungă de un an consecutiv, în scop de recreere, afaceri sau altele nelegate de exercitarea unei activități remunerate în localitatea vizitată”³. Pe plan mondial, turismul este cea mai puternică ramură economică. Pe lângă beneficiile directe aduse economiilor, cel mai important aspect al bunăstării derivate din această activitate se leagă de *industria serviciilor*: serviciile de transport (transportul aerian, croazierele, taxiurile) și serviciile de ospitalitate (cazarea, inclusiv hotelurile și stațiunile, veniturile din divertisment, cum ar fi parcurile, cazinourile, mall-urile, veniturile din muzică, teatrele etc.). Pe lângă indiscutabilele efecte benefice ale turismului asupra bunăstării fizice și psihice aduse de odihnă, relaxare, tratament, bună dispoziție, o formă de turism aflată în dezvoltare este *turismul cultural (de patrimoniu, al moștenirii culturale) – cultural heritage tourism*. Dar de departe, efectul benefic principal și direct al turismului, indiferent de tipul acestuia, se reflectă în calitatea vieții generale, prin contribuția lui la venitul național al statelor ofertante de turism. În 2004 s-au obținut în acest sector, conform Organizației Mondiale a Turismului, circa 623 miliarde de dolari. În 2008, s-au consemnat peste 922 milioane de sosiri la nivel internațional, cu o creștere de 1,9% față de anul 2007. Încășările internaționale din turism au crescut în 2008 la 944 miliarde dolari (642 miliarde euro), ceea ce corespunde unei creșteri în termeni reali de 1,8%. Cu aproximativ 100 milioane de angajați la nivel mondial, turismul se evidențiază și ca cel mai important angajator. Călătoriile transfrontaliere se ridică la un procent de 25 până la 30 din comerțul mondial în domeniul serviciilor. Aportul turismului la PIB diferă sensibil între zonele și statele lumii în funcție de nivelurile acestuia și de dezvoltarea și structura economiei țărilor respective. Astfel, în Europa, principala zonă turistică a lumii, cota de participare a turismului la PIB este de 14,0 %, în SUA de circa 11 %, în Asia și Pacific 10,0 %, în Africa aproape 9,0 %. Pentru foarte multe țări, turismul este vital (Egipt, Grecia, Liban, Spania, Tailanda) sau chiar sursă de supraviețuire pentru unele națiuni-insule (Bahamas, Fiji, Maldive – între 60 și 84% din PIB) datorită aportului financiar consistent obținut din afacerile cu bunuri și servicii și oportunităților de angajare în industria serviciilor asociată turismului. Efectul recesiunii economiei mondiale de după 2008 s-a resimțit și în turism⁴: cererea turistică internațională a suferit o puternică încetinire începând cu iunie 2008, ce s-a manifestat printr-o scădere a sosirilor pe plan mondial cu 2% în timpul lunilor de vară boreală. În plus, această tendință negativă s-a intensificat în anul 2009, în unele țări exagerat de mult și datorită virusului H1N1, și a dus la un declin mondial de 4% în 2009 cu 880 milioane de sosiri la nivel internațional. Cea mai afectată regiune a fost Europa cu un declin de 6%. Din cei 880 milioane de turiști străini în 2009, mai mult de jumătate au vizitat Europa, 20,6% regiunea Asia-Pacific, 15,9% cele două Americi, în timp ce Orientul Mijlociu și Africa au atras 6%, respectiv 5,2% dintre turiștii străini.

În România, turismul, în toate formele sale (cultural-istoric, balnear, pentru agrement și sport – unde se remarcă cel montan etc.) a luat amploare odată cu dezvoltarea economică și socială. Ca efect circular, datorită acestuia s-a dezvoltat baza tehnico-materială specifică turismului, s-au dezvoltat și diversificat bunurile de consum și produsele din alimentație; s-au dezvoltat și alte ramuri economice ce interesau turismul cum ar fi construcția de drumuri, hidrocentrale electrice, baraje și lacuri de acumulare, obiective industriale și culturale, etc. Turismul în România se concentrează asupra peisajelor naturale și a istoriei sale bogate⁵, având o contribuție importantă la economia țării. Conform Institutului Național de Statistică, în 2006, turismul intern și internațional a asigurat cca 4% din PIB și aproximativ jumătate de milion de locuri de muncă. După comerț, turismul este cea de-a doua ramură importantă din sectorul de servicii. Dintre sectoarele economice ale României, turismul este unul dinamic și în curs rapid de dezvoltare, fiind de asemenea caracterizat de un mare potențial de extindere⁶. După estimările *World Travel and Tourism Council*, România ocupă locul 4 în topul țărilor care cunosc o dezvoltare rapidă a turismului, cu o creștere estimată anuală a potențialului turistic de 8% din 2007 până în 2016. Numărul turiștilor a crescut de la 4,8 milioane în 2002, la 6,6 milioane în 2004. De asemenea, în 2005, turismul românesc a atras investiții de 400 milioane de euro. Estimările pozitive însă, în contextul crizei economice mondiale, nu s-au adevărit: în anul 2010, litoralul românesc a atras aproximativ 1,8 milioane de turiști, cu 15% mai puțini decât în 2009. Cu toate acestea, potențialul turistic al țării rămâne unul semnificativ, cu reale șanse de creștere.

³ cf. <http://ro.wikipedia.org/wiki/turism>

⁴ OMT, cf. <http://ro.wikipedia.org/wiki/turism>

⁵ Pe lista Patrimoniului Mondial UNESCO, România figurează cu Delta Dunării, Mănăstirile din Moldova, Mănăstirea Horezu, satele cu biserici fortificate din Transilvania, cetățile dacice de la Orăștie, centrul istoric din Sighișoara, bisericile din Iernuț din Maramureș.

⁶ <https://statistici.insee.ro/ipc/>

² „călătoria realizată în scopul recreerii, refacerii fizico-psihice, odihnă, pentru afaceri, în interes religios sau cultural-istoric, sportiv etc.” (cf. <http://ro.wikipedia.org/wiki/turism>).

Un lucru important, ca ofertant de produs turistic, *din perspectiva dezvoltării locale și regionale*, este dorința și voința populației autohtone de angajare în acest domeniu, conștientizarea puternică a publicului, astfel fiecare locuitor să contribuie la „curățenia generală”, la conservarea tradițiilor arhitectonice și culturale, la menținerea unui climat psihosocial plăcut (politețe, vorbirea mai multor limbi străine etc.). Trebuie pornit de la ideea că orice turist care ajunge într-o regiune este un consumator, ceea ce are repercusiuni, atât negative cât și pozitive, la toate nivelele sociale (Benedek și Dezsi, 2006). Din perspectiva *agendei publice* (locale, regionale, naționale și globale), se pune tot mai acut problema rezolvării tensiunilor majore care apar între extinderea ramurii turistice ca agent de dezvoltare economică, socială, culturală și problemele de mediu care derivă de aici⁷. Cu alte cuvinte, în afară de evidentele avantaje economice și social-comunitare pe care le aduce turismul, în orice analiză și proiect trebuie luate în considerare *aspectele ecologice ale turismului*.

Relația *turism-mediu ambiant* are o importanță deosebită, ocrotirea și conservarea mediului ambiant reprezentând condiția primordială de desfășurare și dezvoltare a turismului (Foster, 1999). Această legătură este una complexă, ea manifestându-se în ambele direcții. Mediul natural, prin componentele sale, reprezintă resursa de bază ale turismului, iar pe de altă parte activitatea turistică are influență atât pozitivă, cât și negativă asupra mediului, modificându-i elementele componente. De asemenea, trebuie avute în vedere și *aspecte legislative* în privința activităților de agrement și protecția mediului (*Cartea Verde a Populației*, 2006; Ciangă și Dezsi, 2007).

În numeroase lucrări ce abordează problema relațiilor dintre populație și mediu se consideră că degradarea mediului este determinată în mod direct de creșterea numărului de locuitori sau turiști. Numeroase studii de mediu și *ecologie umană* (studiul relației dintre indivizi, grupuri și mediul lor fizic și social) au confirmat această idee. Din punct de vedere geografic, mediul este un ansamblu de elemente naturale și antropice între care s-au stabilit relații foarte strânse, relații de intercondiționare. În literatura de specialitate se evidențiază faptul că, în anumite regiuni ale globului, dezvoltarea exagerată a orașelor sau zonelor turistice se răsfrânge negativ asupra mediului, teritoriile din jurul lor, cu anumite destinații (mai ales agricole sau spații forestiere) restrângându-se sau dispărând. Supraaglomerarea unei zone poate determina direct sau indirect, degradarea mediului ceea ce are consecințe negative asupra sănătății oamenilor, asupra eficienței activităților pe care le desfășoară și asupra calității vieții în general. Cu referire la turism, specialiștii⁸ indică mai multe *surse de poluare/degradare*: degradarea resurselor turistice prin amenajările turistice, degradarea monumentelor istorice și culturale, poluarea fizică și chimică a aerului, apeii și solului, poluarea și dereglarea ecosistemului floral și faunistic, poluarea fonică, poluarea culturală (fenomenul de turistizare a lumii)⁹.

Dezvoltarea durabilă în turism. Așa cum am arătat la început, aplicarea principiului durabilității ar urma să catalizeze deciziile politice interne și externe, acțiunile economice și opinia publică pentru a promova atât noi reforme structurale, instituționale, cât și modificarea comportamentelor de producție și de consum. Pentru realizarea acestui obiectiv ar trebui, mai întâi, asigurată coerența între cele trei coordonate - creștere economică, coeziune socială și protecția mediului - apreciate clasic ca fiind contradictorii. Urmărirea coeziunii sociale presupune o politică de redistribuire a veniturilor care limitează sursele creșterii, protecția mediului presupune adoptarea unor măsuri restrictive cu privire la utilizarea resurselor naturale și a tehnologiilor, producând distorsiuni în alocarea factorilor pe criterii de eficiență economică. A concilia între cele trei coordonate ale dezvoltării durabile ar însemna: o *creștere economică* asigurând premisele progresului social și protecției mediului; o *politică socială stimulativă* pentru creșterea economică; o *politică de mediu* axată pe instrumentele specifice economiei de piață, concomitent eficiente și economică.

Turismul durabil (sustenabil) este pe agenda mondială: cerințele consumatorilor sunt în creștere, industria transportului dezvoltă noi programe ecologice, iar guvernele creează și adoptă noi politici pentru a încuraja practicile durabile în turism. Dar de înseamnă în fapt „turismul durabil”? Cum poate fi măsurat acest deziderat și cum poate el deveni credibil, în sensul de a construi încrederea consumatorilor, de a promova eficiența și de a lupta cu falsele acuze (de obicei conspiraționiste)? Ca *soluție a atingerii dezideratului durabilității în turism, criteriile turismului durabil global* (*The Global Sustainable Tourism Criteria - GSTC*) sunt rezultatul unui efort de a ajunge la o acord comun pentru dezvoltarea turismului durabil, și se

⁷ <http://www.tourismroi.com/InteriorEvent.aspx?id=36470>

⁸ OMT, cf. www.tourism.ro

⁹ Prezența turiștilor poate duce la conflicte sociale în și între comunități, la declinul culturii naționale prin comportamentul și exprimarea libertății individuale în timpul călătoriei a turistului - consum excesiv de alcool, droguri, distrugerea mediului, atacuri sexuale etc.

doresc standarde minime pe care orice afacere în turism ar trebui să le îndeplinească. Cele 37 de standarde stabilite sunt organizate în jurul a patru teme principale: *planificare eficientă a durabilității; maximizarea avantajelor sociale și economice pentru comunitatea locală și minimizarea impactului negativ; consolidarea patrimoniului cultural și minimizarea efectelor negative; maximizarea beneficiilor aduse mediului și reducerea efectelor negative*. Fiecare dintre acestea are mai multe subpuncte, care corespund arilor specifice de acțiune și interes turistic. Criteriile sunt parte a răspunsului comunității turismului la provocările globale lansate de scopurile Dezvoltării Mileniului a Organizației Națiunilor Unite. Principalele probleme abordate prin aceste criterii sunt combaterea sărăciei și durabilitatea mediului înconjurător - inclusiv schimbările climatice. Principiile GSTC indică ce ar trebui făcut, dar nu și cum să se facă, câtă vreme scopul este atins. Acesta se stabilește prin indicatori de performanță, punându-se la dispoziție materiale educaționale și acces la instrumentele de implementare, toate acestea fiind o necesitate pentru atingerea criteriilor.

3. Teza postmaterialistă (perspectiva culturală) și ipoteza bunăstării (perspectiva structuralist-funcționalistă)

Teoriile postmodernizării sunt derivate în mod direct din teoriile modernizării culturale. Acestea aduc în prim plan schimbarea culturală de la tradiționalism la modernitate. În societățile tradiționale, pre-moderne, predomină orientări valorice către un model universal al omului, în care toți au aceleași nevoi, indivizii sunt identici, societățile sunt organizate ierarhic, adevărul este unul singur și nu poate fi contestat, șefii au întotdeauna dreptate, religia oferă o explicație completă asupra lumii, iar ierarhiile au în fruntea lor clerici sau zeități, inovarea de moduri noi de a fi și de a face este practic prohibită. Modernitatea presupune raționalizare, încrederea ridicată în puterea explicativă a științei fiind însoțită de secularizare, deschidere la schimbare și la nou, asumarea mai ridicată a riscului, planificarea acțiunilor pe termen mediu și lung. Modelul normativ al ființei umane, caracterizată de nevoi și aspirații cvasi-identice, continuă să fie predominant în orientările de valoare. Inegalitățile dintre femei și bărbați persistă, însă ele se manifestă în principal în sfera relațiilor domestice, mai puțin pe piața muncii. Începând cu a doua jumătate a anilor 1960, științele sociale au notat procese de schimbare a modernității vestice în ceva nou, ce avea să fie numit mai apoi postindustrialism, postmodernitate, modernitate târzie, modernitate reflexivă, societate a riscului, societate postmaterialistă etc. Extrasă din perspectiva culturală (sau culturalistă), care are la bază ideea că valorile induse cultural sunt cele care stau la baza și atitudinilor și comportamentelor specifice unui grup (societăți), *teza postmaterialistă* se bazează pe studiile realizate de Ronald Inglehart (1990) și Abramson și Inglehart (1995) - cf. Nistor (2009): extinsele cercetări comparative *World Values Survey* și *European Values Survey*, ale căror rezultate au conturat o ipoteză și astăzi în vogă: cei care s-au socializat în contextul siguranței și bunăstării economice consideră necesitățile materiale (sau nevoile de bază) de la sine înțelese și se concentrează asupra unor obiective superioare de calitate a vieții. Potrivit tezei postmaterialiste, mediul înconjurător și preocuparea față de calitatea acestuia (de aici, firesc, și atitudinile turistice) reprezintă o necesitate (nevoie) superioară ce este permisă și firească în condițiile unei bunăstări economice stabile (*post-bourgeois values* - Inglehart, 1971, cf. Nistor, 2009, p. 95). Politologul american își bazează explicația pe două asumptii majore, direct relaționate cu piramida trebuințelor a lui Maslow:

a) *Ipoteza rarității* stipulează faptul că preferințele indivizilor reflectă mediul socio-economic în care aceștia trăiesc. Cu alte cuvinte, cei care trăiesc în societăți ale abundenței, vor fi mai puțin preocupați de satisfacerea trebuințelor de nivel inferior, fiind direcționați mai degrabă către auto-realizare și autoexprimare. Orientările lor valorice vor fi prin urmare de tip postmaterialist.

b) *Ipoteza socializării* asumă faptul că orientările de valoare vor depinde pregnant de condițiile de viață pe care indivizii le experimentează în perioada copilăriei și adolescenței. De aici importante diferențe intergeneraționale, determinate de nivelul de bunăstare experimentat în perioada pre-adultă (cf. Voicu, 2007, pp. 21-23).

Autorul a propus două familii valorice care ar caracteriza societățile vestice: valorile *materialiste*, ce respectă nevoia de securitate fizică ori economică (*probleme obiective* - cazul țărilor din America de Sud, Asia, fosta URSS, Europa Centrală și de Est), și valorile *postmaterialiste*, ce transcend aceste nevoi imediate (de exemplu, a aspira la o democratizare mai mare și la o implicare a oamenilor în procesul politic), adică *valori și factori culturali subiectivi* - cazul statelor dezvoltate vestice. Folosind această taxonomie, Inglehart a acumulat multe descoperiri (bazate pe cercetări făcute pe mii de participanți în peste 60 de țări din Europa sau America de Nord) ce sugerează că societățile vestice au devenit din ce în ce mai postmaterialiste în orientare după al doilea război mondial. El a argumentat că îmbunătățirile privind standardul de trai de la

cele două războaie mondiale încoace au condus la o anxietate în scădere privind nevoile bazale de supraviețuire (hrană, adăpost etc.) și drept rezultat cei care nu au experimentat niciodată depriveri materiale s-au orientat spre preocupări postmaterialiste. În 1995, Abramson și Inglehart au mărit numărul itemilor din scală la 12, adăugând 8 noi itemi (*World Values Survey*). Participanții au fost acum rugați să selecteze cele mai importante 6 scopuri din cele 12 posibile (6 - postmaterialiste și 6 - materialiste). În figura de mai jos este reprezentată harta culturală a lumii, conform studiilor realizate de Inglehart. Se remarcă faptul că România se încadrează la valorile supraviețuirii (materialiste), pe când statele europene dezvoltate sunt caracterizate de valorile autoexprimării (postmaterialiste). În plus, ultimele se identifică prin valori secular-raționale, în timp ce România înclină ușor spre cele tradiționale dar, ca majoritatea fostelor țări comuniste, tinde spre valorile Vestului.

Dimensiunea supraviețuire/exprimare de sine indică un sindrom al toleranței, încrederii, stării de bine subiective, activism politic și autoexprimare, ce apar în societățile postindustriale cu nivel ridicat de securitate existențială. Oamenii din societăți caracterizate prin insecuritate tind să pună accent pe securitatea economică și fizică și se simt amenințați de străini, de diversități etnice și de schimbări culturale. Comunismul a lăsat o amprentă vie asupra sistemelor valorice a celor ce au trăit în el. Astfel, societățile ex-comuniste tind să emphasizeze autoritatea secular-rațională decât pe cea tradițional-religioasă și acest fapt nu este surprinzător din moment ce acești oameni au trăit decenii sub regimul ce sistematic oprima religia și pune pe primul loc statul în absolut toate aspectele vieții – economic, cultural, politic. O caracteristică a postmodernității pe linia atitudinilor și comportamentelor față de mediu este „preocuparea față de mediu” (*environmental concern*), care denotă atitudinile și comportamentelor indivizilor față de mediu și protecția acestuia, condensând reprezentări mentale și culturale la nivel deopotrivă individual și colectiv (Dunlap, 1994, cf. Nistor, 2009). Cu cât gradul de preocupare față de mediul înconjurător este mai mare cu atât durabilitatea politicilor ecologice are mai mari șanse de reușită.

Critici. Instrumentul lui Inglehart este foarte utilizat în studiile cantitative asupra fenomenelor politice. Cu toate acestea, conceptualizarea sa asupra materialismului versus postmaterialism a fost adesea privită ca superficială sau insuficient de complexă pentru a surprinde realitatea societăților contemporane. Concepția lui Inglehart asupra valorilor este strâns legată de înțelegerea tradițională a valorilor ca preferințe ce determină alegeri. Valorile pot în mod real să explice fenomenele sociale și politice într-un grad impresionant. Cu toate acestea, instrumentul lui Inglehart nu exploatează întregul potențial valoric. Mulți autori au pus sub semnul întrebării universalismul transformărilor descrise de teoria lui Inglehart. Au existat și critici ale teoriei, precum cele lansate de Shinobu Majima și Mike Savage de la Universitatea din Manchester. Autorii susțin că bazarea lui Inglehart pe teoria modernizării atrage după sine o conștientizare limitată a aspectelor intersubiective ale identității și formării valorilor. Cert este că nu există astăzi, așa cum nu a existat și probabil nu o să existe niciodată în istorie, o societate pur tradițională, pur modernă sau pur postmodernă. Cele trei etichete indică tipuri ideale în sensul weberian al termenului. Este normal, deoarece o societate este constituită din persoane diferite, cu credințe și valori distincte. Cei care nu reușesc să stăpânească aparent haotica societate a riscului, dezvoltă orientări valorice care să răspundă nevoilor de auto-apărare și auto-reasigurare (Iluț, 2004). Actuala criză mondială sigur conduce la o reasezare a valorilor și, de ce nu, la o nouă ordine mondială.

Cu privire la aplicarea tezei postmaterialiste la preocuparea față de mediul înconjurător, cea mai frecventă critică este aceea a focalizării excesive asupra țărilor occidentale, cu economie prosperă, adică faptul că, în ciuda faptului că teoria punctează explicația alternativă – problemele obiective – în cazul țărilor cu economii precare, în final autorul supralicitează explicația laturii occidentale a teoriei (valorile postmaterialiste), adică se elitizează problematica discutată: a presupune că cei din țările sărace sunt preocupați exclusiv de aspecte materiale ale existenței este o explicație simplistă, argumentându-se că cele mai importante filosofii ale mediului înconjurător își au originea în culturile din țările emisferei sudice (Guha, 2009, cf. Nistor, 2009, p. 96). Alți autori, deși nu neagă ideile principale ale perspectivei lui Inglehart, pun în discuție motivațiile diferite ale preocupărilor față de mediu, în funcție de valorile diferite, generând alte intensități ale respectivei preocupări: în zonele sărace, oamenii sunt preocupați de probleme locale, cu efecte directe asupra sănătății. Astfel, centrul preocupărilor față de mediu este de a crește bunăstarea economică a indivizilor (protejarea pădurilor determină venituri mai mari, inițierea unei pensiuni rurale ecologice aduce fonduri nerambursabile, locuri de muncă pentru familie și comunitate etc.), pe când în zonele bogate preocupările sunt concentrate pe *latura globală* a fenomenului (*environmental hyperopia* – Uzzel, 2000, cf. Nistor, 2009, p. 96).

În continuare, o serie de studii recente au pus problema *universalității* și chiar a *globalizării* preocupărilor față de mediu. Astfel, interpretări ale cercetărilor extinse la nivel mondial, bazate pe instrumente complexe (*Health of the Planet Survey, International Social Survey Program - Environment*) au demonstrat că preocuparea față de mediu nu este caracteristică doar țărilor cu economie prosperă și cu valori postmaterialiste, ci și unor țări din lumea a treia, cu economii precare (Dunlap, 1994). Mai mult decât atât, în unele cazuri apar corelații negative între atitudinile pro-mediu și PIB pe cap de locuitor. Rămâne valabilă constatarea că țările cu PIB scăzut plasează în fruntea clasamentului de probleme menționate în chestionare, cele economice și sociale, comparativ cu țările cu PIB ridicat, unde primează problemele de calitate a vieții, printre care și mediul. Putem deci concluziona că rezultatele care arată o globalizare a preocupării față de mediu sunt corecte. Însă trebuie luată aici în considerare la modul cel mai serios ipoteza *influenței bunăstării economice* (*affluence hypothesis*) a lui Dieckmann și Franzen (1999, cf. Nistor, 2009, p. 101). Ea este practic o derivată a teoriilor funcționaliste. Autorii menționează că această ipoteză trebuie avută în vedere cel puțin ca o explicație complementară a tezei postmaterialiste, creșterea bunăstării având un dublu efect: aduce după sine nevoia unui mediu curat (valori subiective) și facilitează alocarea resurselor pentru mediu. Cele două efecte nu sunt neapărat simultane: în unele privințe, oamenii pot rămâne materialisti (să adere la anumite valori materialiste, „tradiționale” etc.), fiind în același timp doritori / dispuși să contribuie economic la eforturi de ecologizare (Franzen, 2003, cf. Nistor, 2009). Are loc astfel, la nivel global, o mutație de la simpla modernitate, la *modernitatea ecologică* o completează și nuanțează pe prima.

4. Integrarea perspectivelor în cercetarea proprie

Ca o concluzie la cele două perspective abordate, una care pornește de la o explicație culturalist-valorică, iar cealaltă de la una funcționalist-structurală (factori instituțional-economici), putem spune că la nivel social, după cum arată numeroase cercetări de psihologie socială, accentul s-a deplasat de la nevoile instrumentale la cele expresive și de la sinele instituțional la cel intim, spontan, or aceste constatări sunt aproape suprapuse cu ceea ce Inglehart numește *valori postmaterialiste sau de împlinire personală*. Există o serie de argumente consensuale, extrase atât din studii sistematice, din experiențe cotidiene, cât și din situațiile și episoadele socio-politice internaționale, potrivit cărora nu numai la nivel individual ci și micro- și macrogrupul - ponderea nevoilor expresive, a valorilor postmaterialiste de împlinire personală este diferită. Practicarea unor asemenea principii de viață este strâns condiționată și de siguranța economică (*constrângeri obiective, socio-structurale*) – ipoteza bunăstării – iar criza mondială actuală susține această afirmație. Acest aspect determină ca în interiorul societăților să existe mari discrepanțe între clase și grupuri sociale din punctul de vedere al axiologicului postmodern, dar, ca valoare statistică, și între țări pe ansamblu. România se plasează undeva la mijloc, situându-se între Occident și Orient ca mentalitate și comportament, având astfel atuul unui echilibru între colectivismul apăsător și individualismul exacerbat. Sunt semne clare că societatea românească se îndreaptă spre practicarea în mai mare măsură a *valorilor postmaterialiste*, tot mai mulți români profesând nevoile expresive și preocuparea față de împlinirea de sine (Iluț, 2004, pp. 42-43). Aceste evoluții își spun cuvântul și atunci când se discută despre problemele legate de relația turism-mediu înconjurător.

Pe fondul dezvoltării economico-sociale din țara noastră, s-a dezvoltat semnificativ și turismul pentru agrement și sport. Un prim aspect pe care îl voi urmări va fi *setul de valori și atitudini* al celor care locuiesc în stațiunile montane din Maramureș cu privire la turism și protecția mediului ambiant. Apoi, voi evalua *practicile de dezvoltare durabilă prin turism ale patronilor unităților de cazare și bazelor de agrement* (schi), prin urmărirea criteriilor turismului durabil global: conștientizarea de către ei a nevoilor și așteptărilor turiștilor ca și consumatori, a principiilor de mediu, punerea în practică a conștiinței ecologice, importanța pe care o acordă conservării tradițiilor arhitectonice și culturale, menținerii și promovării unui climat psihosocial plăcut pentru turiști (politețe, vorbirea mai multor limbi străine etc.).

În cercetare, voi încerca să surprind unele *consecințe ale neglijării protecției mediului și patrimoniului*, cum ar fi: fenomene vizibile de eroziune în zonele înalte ale platformelor montane datorate pistelor de acces către pârtiile de schi, instalațiilor mecanice de urcat (transporturi pe cablu), pășunatului intens etc.; degradarea pădurilor prin defrișări necontrolate; degradări ale peisajului natural datorate exploatarea economice (miniere, roci de construcții, lucrări forestiere); prezența resturilor menajere lăsate de turiști; multitudinea vetrelor de foc pe văi sau zone deluroase; tăieri neraționale de brazi și alți copaci (păduri); întreținerea necorespunzătoare a potecilor și traseelor turistice, fenomen cu efecte directe asupra mediului înconjurător; lipsa de control asupra bunei desfășurări a activităților turistice și asupra normelor de protecție

a mediului; lipsa unei educații și cultură pentru turismul montan, mai ales în rândul tineretului; deteriorarea vestigiilor istorice și culturale datorată turismului (Ielenicz și Comănescu, 2006).

Relieful și zona etno-folclorică maramureșană deține toate componentele necesare unui turism sportiv, ecologic, etno-cultural, științific în plină dezvoltare (Benedek și Dezs, 2006). Pe baza literaturii de specialitate și a studiilor realizate pe acest subiect de alți cercetători (Benedek și Dezs, 2006; Ciangă și Dezs, 2007; Ielenicz și Comănescu, 2006), am realizat o analiză SWOT prealabilă cercetării, care va constitui un punct de plecare (tabelul 1). Urmează ca datele culese pe teren să infirme, să nuanzeze sau să confirme respectivele elemente, care sunt în același timp și *ipoteze de lucru*.

Tabel 1. *Ipoteze de lucru pe baza analizei SWOT preliminară*

Analiza preliminară SWOT – turismul montan din zona Maramureș	
Puncte tari	-Relieful diversificat, potențial natural uriaș -Accesul foarte ușor în teritoriu -Densitatea așezărilor umane -Posibilități variate ale turismului: rural, cultural, sportiv etc. -Existența forței de muncă tinere, disponibile și ieftine
Puncte slabe	-Poluarea excesivă a apelor -Poluarea, degradarea zonelor turistice -Starea precară a drumurilor, infrastructurii de comunicație -Desființarea unor unități de cazare deja existente, degradarea acestora -Tendința unor patroni în turism de a căuta profitul cu orice preț, în dauna normelor de mediu și de bune practici în turism -Mentalitatea greșită a majorității turiștilor față de fenomenul turistic
Oportunități	-Sursă de bunăstare locală, regională -Exploatarea potențialului pentru sporturi extreme -Interacționarea dintre unități de cazare și servicii de agrement -Amenajarea agrementului pentru noi discipline sportive -Inițierea și derularea programelor europene pentru dezvoltare -Identificarea unor posibilități noi de dezvoltare al turismului montan privind agrementul și sporturile extreme, cu costuri reduse și implicare minimă în arealul natural, pentru a se obține noi practici și atracții sportive turiștilor doriți de aventură. -Căutarea de soluții în stabilirea de parteneriate necesare între autorități, asociații sportive, conducătorii unităților de cazare pentru a le valorifica la maxim cu buget redus și cu un profit nu numai pe plan economic, dar și din punct de vedere al sănătății (antrenori sportivi calificați), culturii generale prin informațiile obținute de la ghizii pregătiți, din punct de vedere al educației pentru a aprecia și proteja cultura zonei, natura și de a deprinde astfel o modalitate de loisir sănătos, instructiv și activ.

- Ielenicz, M., Comănescu, L. (2006). *România: potențial turistic*. București: Editura Universității din București
 - Iluț, P. (2004). *Valori, atitudini și comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie*. Iași: Editura Polirom
 - Ioanid, V. (1991). *Urbanism și mediu*. București: Editura Tehnică
 - Mihu, A. (2002). *Sociologie generală* (vol II). Cluj-Napoca: Editura Napoca Star
 - Neamțu, G., Trandafir, L. (2010). Reprezentări asupra serviciilor publice și dezvoltării comunităților locale. Studiu regional, *Revista de Asistență Socială*, anul IX, nr. 4/2010, 129-146
 - Nistor, L. (2009). *Sociologia mediului înconjurător. Aplicații privind atitudini și comportamente în România*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană
 - Popescu, L. (2004). *Politicile sociale est-europene între paternalism de stat și responsabilitate individuală*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană
 - Popescu, L. (2010). *Perspective teoretice în analiza problemelor sociale*, curs doctoral, nepublicat
 - Voicu, B., Voicu, M. (2007). *Valori ale românilor: 1993-2006. O perspectivă sociologică*. Iași: Editura Institutului European
 - Zaman, G., Vasile, V. (2005). *Migrația forței de muncă și dezvoltarea durabilă a României. Abordări teoretico-metodologice. Sisteme de indicatori și modele de analiză*. București: Editura Expert
- *** *White Elephants in The Green Mountains. Ski developments in Bulgaria, Romania, Slovakia and Ukraine*, WWF Danube-Carpathien Programme 2008, Green Report, UE Comission, Bruxelles
<http://www.turism.ro>, data ultimei accesări: 11.01.2011

BIBLIOGRAFIE:

- Benedek, J., Dezs, St. (2006). *Analiza socio-teritorială a turismului rural din România din perspectiva dezvoltării regionale și locale*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană
- Ciangă, N., Dezs, I. (2007). *Amenajare turistică*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană
- Cândeș, M., Erdeli G., Simion T. (2000). *România – potențial turistic și turism*. București: Editura Universității din București
- Dunlap, R.E. (1997). The evolution of environmental sociology: A brief history and assesment of the American experience. În M. Redclift și G. Woodgate (Eds.). *The International Handbook of Environmental Sociology* (pp. 21-39). Cheltenham: Edward Elgar
- Dunlap, R.E. (1994). International attitudes towards environment and development. În H. O. Bergsen și G. Parman (Eds.). *Green Globe Yearbook of International Cooperation on Environment and Development* (pp. 115-126). Oxford: Oxford University Press
- Foster, J. B. (1999). *The Vulnerable Planet. A Short Economic History of the Environment*. New York: Monthly Review Press

PERFEȚIONAREA PROCEDEELOR TEHNICE DE ARUNCARE CU AJUTORUL BRAȚELOR ÎN JUDO – TE WAZA

VASILE POP

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: judo, procedee tehnice TE-WAZA

ABSTRACT: For better orientation and understanding of techniques in Judo, they are divided into groups according to body segments that have a greater contribution in their execution. Given that qualitative accumulation at a time is quite high, the training arm of the techniques, not only must work with a lot of patience to achieve superior results.

1. Clasificarea grupelor tehnice în Judo

Pentru o mai bună orientare și înțelegere a procedeele tehnice în Judo, acestea sunt împărțite pe grupe, în funcție de segmentele corpului care au o contribuție mai mare în executarea lor. Astfel procedeele tehnice de aruncare din picioare se împart în trei grupe, și anume:

- Tehnica aruncărilor cu ajutorul brațelor - Te waza
 - o aruncări numai cu ajutorul brațelor
 - o aruncări cu ajutorul brațelor și picioarelor
 - o aruncări cu ajutorul brațelor și umărului
- Tehnica aruncărilor cu ajutorul șoldului – Koshi waza
- Tehnica aruncărilor cu ajutorul picioarelor
 - o tehnici de agățare – gake
 - o tehnici de secerare – gari
 - o tehnici de măturare – barai

2. Fazele aplicării procedeele tehnice de braț

La efectuarea oricărui procedeu tehnic din picioare distingem 6 faze care trebuiesc urmate și anume:

- prizele – kumi kata
- distanța de luptă – ma ai
- momentul execuției (oportunitatea) – tsukuri
- dezechilibrarea adversarului – kuzushi
- intrarea și finalizarea – kake
- forța în mișcare – seiten setsutan

Aceste faze sunt în strânsă legătură unele cu altele și în ultimă instanță constituie o acțiune unică, un tot unitar. Cele mai importante faze care trebuie îndeplinite necondiționat sunt: momentul (tsukuri), dezechilibrarea (kuzushi), intrarea și finalizarea (kake).

a) Executarea unui procedeu implică o serie de manevre și tatonări care urmăresc la început dezechilibrarea adversarului. În acest scop, executantul se deplasează într-o poziție naturală (shizen hontai), împreună cu adversarul și încearcă să-l dezechilibreze în direcția aplicării procedurii.

b) Pregătirea aruncării, alegerea momentului (tsukuri), constituie faza premergătoare atacului caracterizată prin accentuarea dezechilibrării și stabilirea contactului cu adversarul în cea mai favorabilă poziție pentru aruncare. După dezechilibrarea oponentului, atacantul fără a ezita, se deplasează normal (ayumi ashi) sau prin pivotare (tai sabaki), într-o poziție care să-i permită aplicarea aruncării în cele mai bune condiții. În procesul de instruire se insistă mult pe alegerea momentului și asupra intrării corecte, deoarece acestea condiționează foarte mult reușita procedurii.

c) Intrarea și finalizarea (kake), împreună cu forța în mișcare (seiten setsutan), desemnează fazele finale ale execuției procedurii în care oponentul este proiectat cu spatele pe saltea (tatami). Forța în mișcare determină amplitudinea și viteza de execuție a procedurii.

În procesul de instruire aceste faze se pot învăța separat, în special atunci când este vorba de un procedeu mai complex. Este indicat ca imediat după însușirea separată a fazelor să se treacă la execuția globală a procedurii.

3. Forme de antrenament prin care se perfecționează tehnicile de braț

Perfecționarea procedeele tehnice în general, constituie a-III-a etapă în procesul de instruire, după etapa învățării și etapa consolidării.

Profesorul și antrenorul T.P.Legget de la Budokwai din Londra arată "că după 10 mii de repetări începi să simți un procedeu tehnic (consolidare), iar după 100 de mii de repetări, execuția se produce la modul cel mai natural (perfecționare)" (Lascu, V. G. 1986, pag. 73).

Prima formă de antrenament este Tandoku Renshu (antrenament cu umbră sau solitar), prin care judoka prin mii de repetări a aceluiași procedeu, obține automatism și viteză de execuție. Acest antrenament se poate face prin intrări repetate la un adversar imaginar sau la coarda elastică.

A-II-a formă de antrenament dar și cea mai importantă este Sotai Renshu (antrenamentul cu partener), iar în funcție de cum evoluează execuția procedeele, partenerii se schimbă, aceștia fiind diferiți ca și înălțime și greutate, pentru a îngreuna executarea procedurii respectiv. În funcție de complexitatea sa, Sotai Renshu, are diferite forme de repetare a procedeele tehnice care diferă prin complexitatea mișcărilor și prin atitudinea celor doi judoka, Tori (executantul) și Uke (oponentul).

Uchi komi (intrări repetate), constă într-o schițare a mișcării, având rolul de a-l face pe Tori să înțeleagă mai bine sensul acesteia. Există realmente o mare diferență între înțelegerea mișcării și cunoașterea ei profundă, când apare instinctiv sensul aplicării ei. Acest sens permite să înțeleagă, să deschidă și să execute un procedeu tehnic cu o viteză suficient de mare pentru ca adversarul să nu poată prevedea acțiunea următoare.

În general Uchi komi decurge în felul următor: cei doi judoka stau față-n față în poziție naturală, Tori adoptă o priză adecvată procedurii tehnice, iar treptat pentru o perfecționare, adoptă prize diferite pentru același procedeu, se relaxează, face un pas înainte cu piciorul care-i va servi drept sprijin sau axă de rotație, (și care nu se va mișca până se termină seria de Uchi komi), execută dezechilibrarea și intrarea la procedeu fără să-l arunce și fără ca oponentul să-i opună rezistență. Se execută serii de până la 40 de repetări într-o serie.

În funcție de obiectivele antrenamentului, acesta se poate aplica în diferite forme și anume:

Tehnică – putere; câte 3 judoka, cel de-al treilea îl ține pe Uke (stă în spatele lui, pentru a îngreuna misiunea lui Tori, acesta trebuind să dezechilibreze doi adversari, folosindu-și forța la maxim.

Tehnică – tactică; Tori execută de mai multe ori același procedeu prin care să-l obișnuiască pe Uke cu reacția defensivă, iar în final va proiecta cu alt procedeu.

Tehnică – rezistență; Tori execută serii de 40 de repetări

Tehnică – viteză; Tori execută serii scurte de 10-15 repetări în 7-10s

Tsuri komi (intrări repetate din deplasare cu desprindere), este o formă mai complexă decât Uchi komi, deoarece aici intrările se fac din deplasare și cu desprinderea adversarului de pe saltea (tatami).

Nage komi (proiectări), este o metodă complementară lui Uchi komi și reprezintă executarea în serie a aceluiași procedeu tehnic insistând asupra ultimelor 2 faze, proiectarea și forța în mișcare. Aici rolul principal îl are viteza de execuție, și această formă se poate adapta în funcție de obiectivele antrenamentului, putând fi executată în mai multe feluri și anume:

- tip suveică, câte 3 la diferite distanțe unul de celălalt.
- în cerc, cu mai mulți adversari 4-6, de înălțimi și greutate diferite.
- în cerc de 6 sportivi. Ippon seoi nage, Tai otoshi, Seoi otoshi, Uki otoshi, Morote gari.
- în coloană unul după celălalt, Tori stă pe loc iar adversarii trec pe rând pentru a fi proiectați.
- coloană: Tai otoshi, Uki otoshi

Butsukari geiko (executarea procedeele din deplasare), este o formă mai complexă în care Tori execută procedeele din deplasare (toate formele de deplasare, respectiv pe deplasare înainte, pe deplasare înapoi, lateral stânga – dreapta, circular), cu prize și poziții diferite, pe ambele părți, cu sau fără rezistență din partea lui Uke. Această formă mai complexă scoate în evidență momentul pe care-l alege judoka pentru

executarea procedurii, de acesta depinzând foarte mult corectitudinea și viteza de execuție, în care executantul trebuie să-și păstreze echilibrul și în același timp să-l asigure pe Uke.

Se urmărește ca toate finalizările să rezulte în urma unor înălțări de combinații care să ușureze și să asigure reușita executantului. Cu această formă de antrenament, judoka își cizează măiestria tehnică foarte necesară în judo-ul competițional.

Kakari geiko (antrenament cu temă), este conceput pentru atacul combinat și-l face pe Tori să fie mai ofensiv. Uke trebuie atacat continuu, insistându-se asupra fiecărui atac ca și cum ar fi cel decisiv. În această formă de antrenament Uke primește sarcini precise și anume; poate numai să blocheze atacurile lui Tori, să eschive sau poate să și contreze, ajutându-l și pe Uke să se perfecționeze. Acest tip de antrenament este util pentru perfecționarea procedurilor în înălțări de combinații cu atacuri succesive, pentru verificarea modului în care sau însușit aceste procedee. Este o formă apropiată de cea competițională, prin care ambii judoka se apropie de cerințele competiționale, respectiv perfecționarea atacurilor și perfecționarea tehnicilor de contraatac, blocare și eschive.

Randori. Pe măsură ce judoka pătrund în tainele pregătirii sportive specifice luptei Judo, începe să înțeleagă Randori ca formă de antrenament. În sensul modern, Randori înseamnă sinceritatea competiției (în sens de luptă) fără arbitraj și fără motivație, elemente care uneori pot tensiona sau inhiba pe competitori. În Randori angajarea este liberă, ambii judoka putând să se exprime, atât în atac cât și în tehnicile de contraatac. Pentru a verifica modul cum s-au perfecționat procedurile de braț, antrenorul poate să ceară combatanților ca în timpul luptei să utilizeze numai aceste procedee. Este mai util să se execute 8-10 Randori de scurtă durată, dar energice, decât 3-4 de lungă durată. În felul acesta se poate lucra cu mai mulți parteneri, diferiți din punct de vedere ponderal sau al gradului de pregătire.

Shiai (luptă competițională), atât în sala de antrenament cât și în competiție. În primul caz aceasta are ca scop să obișnuiască sportivul cu tensiunea nervoasă a competițiilor, să verifice gradul de pregătire a sportivului în toate compartimentele, și ce ne interesează mai mult în această lucrare, modul în care judoka pune în aplicare procedurile tehnice de braț în regim de competiție. Shiai este forma maximă de antrenament, cu arbitraj conform regulamentului de concurs, în care oricare ar fi rezultatul, pierdere sau câștig, el trebuie considerat o experiență, un studiu, un pas, datorită căruia judoka va progresa

4. Concluzii

Ținând seama că acumulările calitative se fac într-o perioadă destul de mare, în procesul de perfecționare al procedurilor tehnice de braț, și nu numai, trebuie să se lucreze cu multă răbdare pentru obținerea rezultatelor superioare. Fuga după rezultate imediate este cel mai mare dușman al progresului. Astfel, trecând peste unele etape ale pregătirii tehnice, tinerii judoka vor prezenta deficiențe în executarea procedurilor, bagajul lor tehnic va fi restrâns, de aici decurg și rezultatele slabe obținute și implicit în scurt timp va apărea frica de concurs și plafonarea.

BIBLIOGRAFIE:

1. Avram, I. L., Muraru, A. - (1971) *Judo*, Editura, Sport, Turism, București
2. Bogdan C. Judo. - (1995) *Bazele antrenamentului*. Arad
3. Hantău I., Bocioaca L. - (1998) *Antrenamentul în judo - pregătirea fizică și tehnică*, Editura Universitatea, Pitești
4. Lascu, V. G., - (1986) *Judo*, Editura, Sport, Turism, București

FILOZOFIE ȘI GOLURI

VASILE BUD

Universitatea "Bogdan Vodă" Cluj-Napoca, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Baia Mare

Cuvinte cheie: regulament, arbitrii, modificări

ABSTRACT: *The changes made by the International Handball Federation regarding the game rules, give a clearer interpretation and understanding for the stakeholders – trainers, referees and, not the least, the ones everything is done for – the spectators.*

INTRODUCERE

Lumea de azi cuprinsă de globalizare și de competitivitate dusă la extrem, obligă toate domeniile să se adapteze și să răspundă rapid modificărilor din piață și cerințelor publicului. Nici sportul nu face excepție, iar handbalul este într-o competiție extrem de dură cu fotbalul, baschetul, boxul, atletismul, gimnastică și orice alte sporturi care se luptă pentru public, sponsori, audiență și deci, resurse.

Din acest motiv, Federația Internațională de Handbal este într-o perpetuă căutare de mijloace prin care să facă jocul de handbal mai atrăgător pentru public, mai plăcut ochiului, mai spectaculos.

Pentru spectatorul de handbal „entertainment”, înseamnă golurile. De la 10-20 de goluri înscrise pe meci, la handbalul în 11, s-a trecut la 40-50, în anii 80-90, și acum la peste 60 de goluri în anii 2005-2010. Însă, nici această valoare nu este suficientă. Toate acestea au fost posibile prin modificările regulamentului de-a lungul timpului și am să dau numai câteva exemple:

- reducerea numărului de jucători și a dimensiunilor terenului;
- reducerea timpilor morți;
- favorizarea reluării rapide a jocului;
- sancționarea non-combatului (a jocului lent).

Însă secolul vitezei, nu se mulțumește cu atât. Specialiștii de la I.H.F. au descoperit că spectacolul handbalistic are nevoie de mai multă adrenalină, de mai multe goluri, de mai mare viteză de joc, de statistici mai bogate, iar pentru a satisface aceste nevoi ale spectatorului și ale telespectatorului, I.H.F. a decis ca regulamentul trebuie modificat

OBIECTIVE

Aceste modificări au menirea de a impulsiona jocul de handbal, de a-l face mai atractiv, astfel încât spectatorul care vine într-o sală de sport să vadă mai multe goluri. Asta este menirea acestor schimbări. Materialul care cuprinde aceste schimbări se numește: „Filozofie și goluri”, deci, handbalul se transformă într-o anumită filozofie. Într-una simplă: la un meci de handbal, spectatorul vine să vadă cât mai multe goluri. Există o tendință mondială în handbal ca, în scurt timp, să se ajungă la o medie de 70 de goluri pe meci. (MESAROȘ ZAMFIR, Președintele Asociației județene de handbal; comentariu cu modificările pentru site-ul emaramures.ro).

CONȚINUTUL

Însă modificările acestea au început demult, o dată cu trecerea de la handbalul cu 11 jucători pe teren și care se juca pe teren de fotbal, așa cum l-a văzut descoperitorul handbalului modern, profesorul german de educație fizică KARL SCHELENZ și care a introdus și primele reguli, la handbalul cu 7 jucători în anii 1958-59, care se juca în sală.

Însă, nevoia de goluri și de spectacol, a făcut ca o dată cu trecerea timpului, regulamentul să sufere importante modificări care au dus la apariția unor noi reguli, cum ar fi;

- presemnalizare pentru joc pasiv – aceasta fiind o atenționare a atacanților că trebuie să tragă la poartă, datorită fie jocului lent, fie că trag de timp pentru că au un eliminat, fie pentru că jocul e pe terminate iar ei având un avantaj pe tabelă și trag de timp;

- acordarea a 4 minute de eliminare – dacă un jucător a primit o eliminare de 2 minute, iar până la reluarea jocului cu fluier de către arbitru, acesta protestează sau comite o comportare nesportivă, i se mai poate acorda încă o eliminare de 2 minute, dacă comite o comportare nesportivă grosolană, acesta este descalificat, iar după 4 minute, în locul celui descalificat poate intra alt jucător. Similar, dacă primește o descalificare, iar până la reluarea mai comite o comportare nesportivă sau o comportare nesportivă grosolană, atunci reducerea efectivului va fi de 4 minute;

- s-a decis să se schimbe numărul maxim de jucători ai unei echipe de la 12 la 14. Mărirea numărului de jucători ai unei echipe era necesară, în condițiile creșterii ritmului de joc;

- una dintre cele mai importante schimbări este legată favorizarea reluării rapide a jocului: la executarea aruncării de început, după marcarea unui gol, adversarii celui care execută aruncarea pot fi situați în ambele jumătăți de teren, adică aruncarea de început se poate executa chiar dacă adversarii încă nu s-au retras în jumătatea lor. Această nouă schimbare nu face altceva decât să oblige echipele să crească ritmul de joc, încercând să surprindă adversarii, printr-o repunere rapidă de la centrul terenului. Asta obligă echipele să-și îmbunătățească condiția fizică, iar regula dinainte cu 14 jucători în loc de 12, vine tocmai bine, deoarece poți rula un număr mai mare de jucători, iar aceștia pot fi mai odihniți în condițiile creșterii vitezei de joc.

Pe lângă apariția acestor noi reguli, altele din cele existente, au suferit schimbări importante, iar altora li s-au dat interpretări noi. Am să le prezint doar pe cele mai semnificative:

- dacă se execută o aruncare liberă la sfârșitul reprizei sau al meciului, unde trebuie așteptat rezultatul acelei aruncări, după care se termină repriza sau meciul, nu se mai permit schimbări de jucători, cu excepția unui singur jucător de la echipa care execută aruncarea; mai mult decât atât coechipierii jucătorului care execută aruncarea trebuie să se poziționeze la cel puțin 3 m de acesta. Scopul acestei schimbări este de a grăbi executarea acestor aruncări libere și de a evita formarea unei grămezi formate din jucătorii echipei care execută aruncarea, cu scopul de a camufla execuția. Ca și înainte numai jucătorii echipei în apărare au voie să se găsească între linia de 7 m și cea de 9 m;

- dacă un jucător care nu este înscris în raport de joc pătrunde pe teren, acum responsabilul oficial de echipă primește o sancțiune progresivă. Înainte, acel jucător, era descalificat, ceea ce nu era corect să fie sancționat un jucător pentru o greșeală administrativă. Acum, va răspunde cel vinovat;

- s-a decis ca body-piercing-ul face parte din categoria obiectelor periculoase, de aceea el este permis vizibil numai dacă poate fi acoperit, la fel ca inelele sau cerceii mici, pentru că poate fi periculos pentru alt jucător;

- o pătrundere a adversarului în spațiul de poartă sau atingerea mingii în spațiul de poartă advers, nu va determina o aruncare liberă ca înainte, ci acum portarul va executa o aruncare de la poartă din orice loc din interiorul spațiului de poartă. Se poate observa că, datorită faptului că aruncarea de la poartă se poate executa din orice zonă din interiorul spațiului porții, se acordă toată flexibilitatea ce se poate acorda unei aruncări, în comparație cu regulile mult mai stricte pentru aruncare liberă sau alte aruncări;

- după executarea unei aruncări, jucătorii pot atinge din nou mingea după ce ea a atins un alt jucător sau barele porții. Însă nu reiese din regulă dacă acest lucru se aplică și în cazul aruncării de la poartă, dacă portarul după aruncarea de la poartă, poate să atingă din nou mingea după ce aceasta a atins barele porții adverse. Deși acest lucru nu s-a întâmplat până acum pe teren, într-un meci, ca un portar să execute o aruncare de la poartă înspre poarta adversă, mingea să atingă bara porții adverse și să prindă tot el mingea. Însă teoretic se poate;

- s-au introdus o serie de modificări, în special din 2005 încoace, cu privire la sancțiunile disciplinare, pentru comportări nesportive grosolane unde se acordă descalificare, care se impuneau, datorită faptului că, handbalul a devenit din ce în ce mai dur. Obiectivul unei echipe este să câștige; să câștige oricum; O descalificare pe final de meci a unui jucător este mai de dorit decât pierderea meciului sau un egal. Apare din partea jucătorilor tendința de a acționa foarte cinic, ei împiedicând adversarul, prin orice mijloace să-și valorifice șansa de final, în ideea că a prevenit primirea unui gol este mai importantă, iar primirea unei descalificări fără urmări ulterioare, nu este importantă. Totuși dacă jucătorului vinovat i se face raport suplimentar, astfel încât să-l aștepte o suspendare de câteva meciuri, aceasta poate avea un efect de prevenire, ceea ce ar fi foarte important pentru imaginea fair-play-ului și a eticii sportive. De asemenea, trebuie descalificat un jucător care-și atacă adversarul în așa fel încât îi pune sănătatea în pericol. Pericolul

special pentru sănătatea adversarului vine din intensitatea mare a faultului sau din faptul că adversarul este complet nepregătit pentru fault și de aceea nu se poate proteja. Un fault cu un impact fizic foarte mic, poate fi periculos și poate duce la o accidentare gravă, dacă faultul este comis într-un moment în care jucătorul este în săritură sau aleargă și, de aceea nu se poate proteja. În această situație, se ia în calcul, dacă se impune o descalificare, pericolul pentru adversar și nu intensitatea contactului corporal. Această situație se aplică și când portarul prăsește spațiul de poartă, cu scopul de a prinde o pasă adresată unui adversar. Aici portarul are responsabilitatea și chiar obligația de a se asigura că nu creează o situație în care pune în pericol sănătatea adversarului. În cazul acesta, situația periculoasă apare când portarul se ciocnește cu un adversar aflat pe contraatac. Dacă până acum această situație a fost destul de controversată, acum ea a fost reformulată și i s-a dat o interpretare clară în scopul de a preveni accidentările grave.

CONCLUZII

Acestea au fost modificările legate de regulamentul de handbal. Desigur, în această lucrare nu au fost cuprinse toate modificările făcute de I.H.F. de-a lungul timpului, nici nu acesta era scopul, ci am evidențiat doar pe cele mai importante. Pentru a nu se înțelege greșit, e mai corect să spunem că pe lângă regulile noi apărute, multe au fost reformulate, iar la unele s-au adus completări pentru a nu exista dubii în ceea ce privește interpretarea lor, atât de către antrenori, cât mai ales de către arbitrii.

Însă, dacă, din punct de vedere al formulării lor, sunt foarte clare, aplicarea lor pe teren de către arbitrii este confuză. Asta datorită faptului că acțiunile la poartă se petrec în mare viteză, iar arbitrilor îi este mai greu să constate în fracțiuni de secundă dacă apărătorul avea tot piciorul în semicerc atunci când apărătorul se apără în semicerc sau avea vârful degetelor pe semicerc, ca să dăm numai un exemplu: „asta s-ar putea constata numai la o reluare televizată. Am putea face o paralelă între această acțiune și cea de acordare a unui gol, care spune că nu se acordă gol numai dacă mingea trece în totalitate de linia porții (și aici se creează confuzie în situația când mingea lovește bara transversală și pică ori pe linia porții, ori în interiorul porții; în 90% din cazuri arbitru vede mingea doar cu coada ochiului, iar decizia de a acorda sau nu gol, la fel ca și în cazul de mai sus trebuie luată în fracțiuni de secundă).

Au fost multe cazuri când s-a acordat gol și n-a fost sau a fost și nu s-a acordat. Similar și la apărare în semicerc se întâmplă la fel. După cum putem constata, totul rămâne la latitudinea arbitrilor, la felul în care vede el faza de joc și interpretarea pe care i-o dă. De interpretarea corectă a ceea ce vede și ceea ce aude în timpul unui meci, depinde de multe ori soarta meciului, și bineînțeles, succesul lui mai departe ca și arbitru.

De aceea, el trebuie să fie foarte bine pregătit, consider eu, în primul rând psihic, să aibă luciditate, discernământ și să fie autoritar, indiferent dacă ia o decizie bună sau greșită, să fie foarte bine pregătit teoretic, să cunoască foarte bine regulamentul de joc și fizic. Așa cum oficialii și antrenorii unei echipe greșesc, tot așa greșesc și arbitrii, pentru că și arbitrul este om.

Și am să închei tot cu un comentariu făcut de d-nul MESAROȘ ZAMFIR, Președintele Asociației Județene de Handbal, pentru site-ul emaramures.ro, care spune: „acum li se dă o și mai mare libertate arbitrilor, dar să nu uităm că și responsabilitatea pentru ce se întâmplă pe teren le aparține. Jocurile sunt filmate, analizate și la cea mai mică fază neclară, arbitrii sunt sancționați”.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ghermănescu K.I. și colab. – (1983) *Teoria și metodică handbalului*, EDP, București.
2. Iancu A. - (2002) *Handbal*, Editura Semne, București
3. www.emaramures.ro.